

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 731

28. OŽUJKA 2025.

CIJENA 1,33 €

DOMOVINSKI RAT
HEROJI KOJI SU
ODRASLI U
JEDNOJ NOĆI

RAZGOVOR
KOMODOR
MILAN BLAŽEVIĆ
ZAPOVJEDNIK
OBALNE
STRAŽE RH

KOORDINACIJA
KAO KLJUČ BOLJE
SIGURNOSTI

RAZGOVOR
ČASNIČKI NAMJESNIK
FILIP TUNJIĆ
PRVI DOČASNIK
OSRH

KUNA
NOVA HRVATSKA KRATKA STROJNICA

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
011325
9 771330500003

Foto: Tomislav Brandt

www.hrvatski-vojnik.hr

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@mohr.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@mohr.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković, Predrag Belušić // **Marketing:** Mili Bađrić Gelò (milabadic@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322**Tisk:** Tiskara Intergrafika TTZ d.o.o., Klake 7, 10 290 Zaprešić // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Illica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr**Odobrava:** Ivana Valenčić Mikšik, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

KUNA: NOVA HRVATSKA KRATKA STROJNICA

Zadnjih se godina kratka strojnica opet nametnula kao jedno od najvažnijih vatrenih oružja suvremenih specijalnih vojnih i policijskih postrojbi. Odnedavno je i u ponudi HS Produkta: već je privukla pozornost stručnjaka, a tu je i prvi kupac

[STR. 30]

NASLOVNICI SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

4	DOMOVINSKI RAT
Heroji koji su odrasli u jednoj noći
14	RAZGOVOR
komodor Milan Blažević,
zapovjednik Obalne straže RH
20	REPORTAŽA
Koordinacija kao ključ bolje sigurnosti
22	RAZGOVOR
časnici namjesnik Filip Tunjić,
prvi dočasnik OSRH
42	RATNA MORNARICA
Brodovi na četiri kontinenta
52	PODLISTAK
Teške plovidbe (XVI. dio):
Kuznjecov – nosač koji ne plovi
58	CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI
Kaštel Morosini-Grimani
64	TRENUTAK SJEĆANJA
Memorijalni kompleks Malačka

DOMOVINSKI RAT

DALI SU ONO NAJVREDNIJE –
SVOJU MLADOST, SVOJE SNOVE, SVOJE ŽIVOTE –
ZA SLOBODU U KOJOJ DANAS ŽIVIMO.

Zato, kad prolazimo pored spomenika, kad čujemo priče o ratu, sjetimo se njih.
Maloljetnih branitelja. Heroja koji su odrasli u jednoj jedinoj noći –
onoj u kojoj su odlučili stati na crtu obrane Domovine

HEROJI KOJI SU ODRASLI U JEDNOJ NOĆI

TEKST Željko Stipanović // FOTO Tomislav Brandt, privatna arhiva

Bili su djeca. Trebali su se brinuti o školskim zadaćama, prvim ljubavima i bezbrižnim ljetima. Umjesto toga, obukli su prevelike uniforme, nataknuli kacige koje su im padale preko očiju i uzeli oružje u ruke koje je bilo teže od njihovih mlađih tijela. Oni nisu trebali biti vojnici. A ipak, kad je Domovina zaplakala, odazvali su se. S lažnim dokumentima, skrivajući godine, lagali su da su stariji – ne zato što su htjeli biti heroji, nego zato što nisu mogli gledati kako njihova Hrvatska krvari. Oči im još nisu stigle vidjeti svu ljepotu života, a već su morale svjedočiti njegovoj najstrašnijoj tami. U rovovima, među odraslima, postajali su muškarci prije vremena. Nisu znali što znači strah, ili su ga znali predobro, ali nisu dopustili da ih zaustavi. Spavalii su na hladnoj zemlji, budili se uz zvuk granata, gledali prijatelje kako padaju, a opet, nisu odustajali. Borili su se jer su vjerovali, jer nisu znali drugačije.

Neki se nikad nisu vratili kući. Njihove su majke ostale s neispunjениm zagrljajima, s odjećom koja više nikad neće biti obučena i sobama koje su zauvijek ostale netaknute. Oni koji su preživjeli, nosili su teret rata na svojim plećima – nevidljive rane, tišinu koja vrišti u noćima, sjećanja koja ne blijede. Danas ih rijetko tko spominje. A trebali bismo. Jer oni su bili djeca koja su dala ono najvrednije – svoju mladost, svoje snove, svoje živote – za slobodu u kojoj danas živimo.

Zato, kad prolazimo pored spomenika, kad čujemo priče o ratu, sjetimo se njih. Maloljetnih branitelja. Heroja koji su odrasli u jednoj jedinoj noći – onoj u kojoj su odlučili stati na crtu obrane Domovine.

DOMOVINSKI RAT

DRAŽEN JURMANOVIĆ,
PREDSJEDNIK VETERANSKE UDRUGE
MALOLJETNIH BRANITELJA

Želeći dati svoj doprinos očuvanju sjećanja na te ponosne, ali bremenite dane, susreli smo se nekolicinom maloljetnih branitelja iz Domovinskog rata koji su pristali za naš časopis podijeliti svoje uspomene na te ratne dane. Neki od njih i dalje su pripadnici Hrvatske vojske, dok su se neki nakon rata više ili manje uspješno asimilirali u društvo i nastavili civilni život. Ipak, bez obzira na protok vremena, sjećanja su i dalje vrlo živa, a posljedice psihičkih ili fizičkih rana teško zacjeljuju...

Prema evidenciji 2750 osoba bilo je maloljetno u trenutku stupanja u obranu Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata. Nakon rata suočavaju se s nizom specifičnih problema, koji ukazuju na potrebu za sustavnim rješenjima kako bi im se osigurala zaslужena prava i potpora u društvu. Zbog toga smo razgovarali s predsjednikom veteranske Udruge maloljetnih branitelja Draženom Jurmanovićem koji je i sam bio maloljetni branitelj i koji nam je rekao nešto više o problematici s kojom se susreću.

“U našoj veteranskoj Udrži maloljetnih branitelja imamo zacrtane ciljeve oko kojih smo se složili statutom i tih se ciljeva i držimo. Briga o suborcima, braniteljima koji do sada nisu riješili svoje statuse ili imaju poteškoća pri njihovu rješavanju naša je stalna zadaća.

Najčešće poteškoće s kojima se susrećemo jest dokazivanja statusa zbog proteka vremena, danas već gotovo više od 30 godina. Imamo članova koji su bili ili u vojsci ili u policiji, nisu rješavali status jer se nisu ni uključili u obranu Domovine zbog njega, ali danas kad neki od njih odlaze u mirovinu ili im taj status treba iz nekih drugih razloga imaju problema”, ističe Jurmanović pa nastavlja: “Nismo se gurali da bismo bili na nekom položaju, nego smo jedino željeli braniti svoju Domovinu, a kad god su se tražili dragovoljci za neku akciju naše su ruke uvijek bile prve u zraku. U tom kontekstu našim članovima pružamo pravnu pomoć, postupak je nerijetko dugotrajan, ali na kraju ipak većinu toga uspijemo rješiti. Maloljetnih branitelja u Domovinskom ratu bilo je 2750, a po županijama prednjači Osječko-baranjska koja ih je imala 350, a odmah iza slijede Vukovar, Zadar, Dubrovnik, dakle ona područja koja su početkom Domovinskog rata ili bila u okruženju ili je neprijatelj djelovao unutar grada”, ističe Jurmanović.

Nastoje, kako kaže, ne stvarati teret državi, jer ga nisu stvarali ni devedesetih godina, pa ni sada ne traže neka velika financiranja. Često se okupljaju, a zahvaljujući modernim komunikacijskim sredstvima svi su međusobno dostupniji.

Pričajući o svojim iskustvima u Domovinskom ratu Jurmanović nam govori kako je do početka rata živio sasvim uobičajenim životom, ali “u mojoj se obitelji uvijek znalo tko smo i što smo” naglašava Jurmanović i nastavlja: “Otac je bio invalid, pred sam rat otiašao je u mirovinu, bio je predsjednik Narodne zaštite i brinuo se za održavanje skloništa. Početkom sedmog mjeseca primili su me u intendantsku službu, sa zaduženjem podjele hrane, dok je moj brat bio oružar u satniji. Bio sam zadovoljan, ispunjen, ali s vremenom sam shvatio da nije to to. Htio sam i ja na frontu, htio sam pušku. Otac je početkom rujna tražio način da odem iz Osijeka, ja sam to odbio. Sestra i mlađi brat otiašli su u Poreč, ali ja sam ostao, nisam htio otići, nego sam stalno ‘visio’ u mjesnoj zajednici. No vrlo brzo shvatio sam da ljudi ginu, da meci ubijaju, da nema skrivanja i da nisi siguran. Prvi put sam ranjen 14. rujna 1991., a to nisam nikom govorio jer bi me sigurno potjerali iz vojske. Trpio sam strašne bolove, nisam mogao stajati niti sjediti. Bio je jedan doktor kod mene u zgradbi koji je to tretirao, dao mi savjete. Metak se srećom nije zadržao u tijelu, udario je u kost, prošao je kroz novčanik i ispaо je.”

Prema ranijem Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, uvjet za stjecanje statusa dragovoljca iz Domovinskog rata za osobe koje nisu imale obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili nisu regulirale obvezu služenja vojnog roka (u ovu kategoriju ulaze i **maloljetne osobe**) bio je sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske **najmanje 30 dana** u razdoblju **od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992.**

Novim Zakonom koji je stupio na snagu 14. prosinca 2017., za navedene kategorije dodana je mogućnost priznavanja statusa dragovoljca iz Domovinskog rata uz uvjet **najmanje 100 dana borbenog sektora** u razdoblju **od 5. kolovoza 1990. do 31. prosinca 1995.** Dakle, Zakonom iz 2017. godine učinjen je **značajan pomak** te iako nisu izričito spomenuti, maloljetni hrvatski branitelji iz Domovinskog rata prepoznati su u odredbi Zakona, a veći broj njih stekao je mogućnost ostvariti status dragovoljca iz Domovinskog rata, temeljem kojeg mogu ostvariti ostala prava.

Dragovoljci iz Domovinskog rata koji nemaju ostvaren status hrvatskog ratnog vojnog invalida, a koji su sudjelovali dvije do tri godine u borbenom sektoru, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje kupnjom stana ili kuće u državnom vlasništvu ili u vlasništvu jedinice lokalne samouprave u kojoj pet godina neprekidno prebivaju te dodjelom finansijske potpore prilikom kupnje prve nekretnine na tržištu te za razliku u površini, u novčanom iznosu i opsegu koji je propisima predviđen za HRVI s 20 % oštećenja organizma. Dragovoljci iz Domovinskog rata, pripadnici borbenog sektora, koji nemaju ostvaren status HRVI-ja, a koji su sudjelovali tri godine i više u borbenom sektoru ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje u novčanom iznosu i opsegu koji je propisan za HRVI s 30 % oštećenja organizma.

Za maloljetne branitelje u postupku je ostvarivanja statusa HRVI-ja predviđena mogućnost povećanja postotka oštećenja organizma od 10 % do 30 % u odnosu na druge branitelje. Polazni faktor kod izračuna invalidske mirovine dragovoljca – HRVI-ja veći je od polaznog faktora HRVI-ja koji nema status dragovoljca. Isto tako, prilikom izračuna mirovine dragovoljcu na postotak povećanja osobnog boda predviđen za određeni broj dana dodaje se 10 %.

Uz ispunjenje Zakonom propisanih uvjeta, hrvatski branitelji – dragovoljci iz Domovinskog rata odnosno članovi njihovih obitelji mogu ostvariti i druga Zakonom predviđena prava.

Podružnice
Udruge maloljetnih
dragovoljaca
Domovinskog rata
osnovane su s ciljem
pružanja potpore i
očuvanja sjećanja
na maloljetne
branitelje koji su
sudjelovali u obrani
Hrvatske tijekom
Domovinskog rata.
Djeluju na lokalnoj
i regionalnoj razini
prilagođavajući
svoje aktivnosti
potrebama članova.
Njihov rad pridonosi
očuvanju istine o
Domovinskom ratu
te pruža potporu
maloljetnim
braniteljima i
njihovim obiteljima

Ističući i brojne druge opasne situacije u kojima se znalo naći i koje je tijekom rata doživio, Jurmanović ističe kako je nastavio obrazovanje, no vrlo brzo shvatio je koliko je u odnosu na svoje vršnjake, koji nisu imali ratno iskustvo, zapravo odrastao i sazrio. Upravo to iskustvo koje je tijekom rata imao, pomaže mu danas na čelnoj poziciji Udruge kako bi bolje razumio probleme s kojima se ponekad susreću maloljetni branitelji i kako bi u skladu s mogućnostima pokušao pronaći najbolje rješenje.

MINISTAR OBRANE IVAN ANUŠIĆ: GODINE RATA BILE SU MI NAJTEŽE, ALI NA NJIH ĆU UVIIJEK BITI PONOSAN

I potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić jedan je od maloljetnih branitelja. A baš ih je njegova Osječko-baranjska županija dala najviše u ratu. U obranu Hrvatske otišao je sa 17 godina, iz srednjoškolske klupe. Vihor rata zahvatilo je i njegov Antunovac, upravo na istoku zemlje započela je velikosrpska agresija i najteži napadi. Ni škola ni roditelji ni mlađe godine nisu ga mogli zaustaviti da se priključi obrani Hrvatske.

"U tim trenucima kad je počeo rat u Hrvatskoj za mene nije bilo ni najmanje dvojbe da moram otići u rat i da moram braniti moje selo, moj dom, moju obitelj. Škola je mogla pričekati bolja vremena", prisjetio se ministar Anušić. Od trojice braće upravo je on bio najmlađi, pa ga je obitelj, posebno majka, pokušavala odgovoriti od odlaska u rat. Najstariji brat Tihomir već se 1990. pridružio MUP-u, u ratu je bio i, nažalost poginuo, srednji brat Ante, a tada 17-godišnji Ivan nije nipošto htio propustiti, kako danas kaže, te prijelomne i povijesne trenutke za Hrvatsku.

DOMOVINSKI RAT

"Roditelji su, naravno, pokušali utjecati na mene da promjenim mišljenje, majka je bila posebno emotivna. Otac je razgovarao sa mnom na drugačiji način, pokušavao me uvjeriti da imam tek 17 godina, da moram nastaviti školu... "Shvatili su da neću promijeniti odluku i da će, ako mi zabrane da se obrani priključim u svojem Antunovcu, u svojoj Slavoniji, otići negdje dalje na ratište", opisao je kako su otac i majka ipak prihvatali njegov odlazak u rat. Tako je započeo ministrov ratni put. Na njega je, reći će, iznimno ponosan i nikad nije zažalio što je tako mlad uzeo pušku i obukao odoru Hrvatske vojske. Mladost zamijenio neizvjesnošću. I dok mu je rat uzeo bezbrižno sazrijevanje, donio mu je životno iskustvo. Takvo iskustvo na poseban način izgradi čovjeka. Ministar otvoreno kaže da su mu godine provedene u ratu najteže u životu, ali svoj put nikada ne bi promjenio. U ratu je izgubio srednjeg brata Antu. Poginuo je 16. prosinca 1991. kod Paulin Dvora kao pripadnik 130. brigade. Rat mu je odnio i nekoliko školskih prijatelja, a desetak ih je postalo teškim invalidima. Anušić je cijeli rat bio na terenu, počeo je u 106. Osječkoj brigadi, nakon pada Antunovca, u prosincu 1991.,

početkom 1992. pridružuje se postrojbi Vojne policije s kojom odlazi na južno ratište u Dubrovnik. Slijedi Maslenica, pa kao dragovoljac odlazi u Mostar, zatim u specijalnu postrojbu MUP-a Orao i nastavlja svoj ratni put na Velebitu. Sudjelovao je i u akciji Bljesak. Iskustvo rata zauvijek ga je oblikovalo. Oblikovala ga je i vojska u kojoj je nakon rata ostao raditi još šest godina. Disciplina, ustrajnost, upornost... Iz rata i Oružanih snaga izišao je bez ijednog čina, kao vojnik. Iskustvo rata; poznavanje vojničkog života i rada danas mu je posebno dragocjeno kada obnaša dužnost ministra obrane. Lakše prepoznaće i razumije potrebe vojnika. I uvijek će reći da biti vojnik nije posao nego poziv. Poziv koji se živi...

PUKOVNIK ŽELJKO POLČIĆ,
VODITELJ SLUŽBE ZA POTPORU CENTRA
ZA SIGURNOST I SURADNJI RACVIAC

Odluka za sudjelovanje u obrani Domovine meni je tada bila prilično jednostavna. Nakon jednog lipanjskog jutra 1991. morao sam sa svojom obitelji napustiti dom u Tenju, prigradskom naselju Osijeka. Otac se u vrlo kratkom vremenu pridružio u organiziranu obranu mjesta, koja je poslije postala jedna od postrojbi 106. brigade HV-a. Sestra je već tada radila u KBC-u Osijek, a majka se pridružila 3. brigadi ZNG-a u Nemetinu, nakon samog pada Sarvaša. Iako su me roditelji poslali kod bake i djeda u D. Miholjac, nisam mirno mogao slušati i gledati vijesti o svakodnevnom granatiranju Osijeka i okolice. Kako sam inače bio odličan učenik, taj sam put zbog ratnih okolnosti, morao

doći na popravni iz geografije i matematike u Ruđericu, koja se tada nalazila vrlo blizu prve crte istočne obrane grada Osijeka. Majka je bila raspoređena na mjesto snajperista i naravno da nisam mogao odoljeti da ju ne posjetim na terenu da vidim taj snajper iz prve ruke. Njezin zapovjednik dopustio mi je da provedem nekoliko dana s njima, išao sam na položaje i obavljao jednostavne logističke zadatke. Kad sam dobio maskirnu majicu, hlače i čizme, otišao sam do oca u Tenju u nadi da će me prihvatići u svoju postrojbu. Kad me najurio, moja odluka da se pridružim obrani grada postala konačna.

POTPISAN ZELENI UGOVOR

Da uspijem pristupiti Hrvatskoj vojsci najviše su zaslužni zapovjednici satnije i voda moje majke i pokojni bojnik Milan Kramer, koji su majci predložili da će biti sigurniji na prvoj crti nego u gradu ili kako sam ja mislio u HOS-u. Jedne noći pozvan sam u pratinji majke u ured zapovjednika gdje su mi dali da ispunim i potpišem tzv. zeleni ugovor, a majka je svojim potpisom jamčila punomoć. Tako da sam postao pripadnik 3. "A" brigade ZNG-a, od 25. listopada 1991.

Sjećanja na prve dane koji su ujedno i sjećanja na prva borbena iskustva isključivo su pozitivna. Sve ono loše sam potisnuo, a zadržao samo lijepa sjećanja. Čak i sjećanja na suborce i prijatelje koji više nisu s nama ostala su samo ona najljepša. Oni koji me poznaju iz tog vremena, složili bi se da u biti nikad nisam odrastao do kraja. Iako nisam baš u cvjetu mladosti, još uvijek sam zaigran, što najviše odgovara mojim klincima.

Moju odluku da kao maloljetan branim Domovinu nakon nekog vremena svi su, osim naravno roditelja, prihvatali s ponosom, kao što sam i ja na nju bio ponasan. Otac nije ni znao da sam u gardi, sve dok majka nije morala reći da se vraćam doma iz bolnice nakon ranjavanja. Nikad nije komentirao što je u tom trenutku osjećao. A majka? Možda sada, mogu samo naslutiti koliko je njoj bilo teško odlučiti i živjeti s tom odlukom da joj sin bude izložen stradanju. Još uvijek se mogu sjetiti njezina izraza lica dok me promatrala s razrušenog krova kuće, dok su me vukli u šatorskom krilu do vozila saniteta toga dana kada sam ranjen. Isto tako sjećam se koliko je bila ponosna kad sam diplomirao. Ali nije joj lako niti sada, svako malo ju uznenimirim svojim odlukama, poput odlaska u mirovne operacije i slično. U trenutku kad sam postao otac, shvatio sam kakav je to osjećaj.

Nadam se da se nikad neću morati s time suočiti u svojem životu
Još uvijek se mogu sjetiti izraza lica svoje majke kako me je promatrala s razrušenog krova kuće, dok su me vukli u šatorskom krilu do vozila saniteta toga dana kada sam ranjen. Isto tako sjećam se koliko je bila ponosna kad sam diplomirao. Ali nije joj lako niti sada, svako malo ju uznenimirim svojim odlukama, poput odlaska u mirovne operacije i slično. U trenutku kad sam postao otac, shvatio sam kakav je to osjećaj. Nadam se da se nikad neću morati s time suočiti u svojem životu

Krajem 1994. sudjelovao sam u programu prekvalifikacije HRVI-ja, i upisao studij. Po završetku Veterinarskog fakulteta u Zagrebu, vratio sam se u OSRH, nakon dužnosti pješaka i mornara raspoređen sam kao vojni veterinar. Tijekom cijelog školovanja bio sam okružen uglavnom iskrenim i dobrim ljudima, mislim da je to ključ uspješne assimilacije u društvo. Ponosan sam na svoje odluke i na moju obitelj koja je svoju dužnost prema Domovini časno ispunila.

**MATO LUKIĆ,
ŽUPAN OSJEČKO-BARANJSKI**

U ulici u kojoj sam proveo djetinjstvo bili smo ekipa od desetak dečki otprilike istih godina. Zajedno smo išli u školu, igrali nogomet i bavili se uobičajenim tinejdžerskim nepodopštinama. Kad je došlo vrijeme nemira i bilo vidljivo da Hrvatska ulazi u rat, nismo puno razmišljali nego smo se kao ekipa odlučili prijaviti u Zbor narodne garde. Baza naše buduće postrojbe bila je nedaleko od naše ulice, došli smo, prijavili se i zadužili opremu. Bilo nam je važno da smo zajedno i da damo svoj doprinos obrani naših domova. Nismo mogli ni zamisliti da ostanemo bez svojeg doma, svoje ulice i prostora za bezbrižan život.

Većina suboraca bili su roditelji, neki od njih su također imali sinove u postrojbi. Nekim je slučajem naša bojna imala velik broj maloljetnih ili vrlo mlađih pripadnika. Vjerujem da su i oni gledali isto kao i moja majka, na sve nas kao na svoju djecu. Mislim da je našim zapovjednicima bilo najteže imati u svojoj postrojbi nepredvidive klince, čijim će roditeljima možda morati donijeti tužnu obavijest. Moram priznati da me u početku nije bilo strah, sve do trenutka ranjavanja, nakon nekog vremena postao sam svjestan da sam imao sreće.

Kod nas je bila veća potreba za ljudstvom na samom početku Domovinskog rata, najviše zbog geopolitičke situacije u istočnoj Slavoniji i samog glavnog pravca protivničkih snaga. Nakon ustrojavanja OSRH odnosno HV-a, mislim da maloljetnicima nije bilo moguće regularno pristupiti u sastav OSRH, zbog primjene propisa. Odluku o budućoj profesiji donio sam vrlo rano, u skladu s nastavkom moje vojne karijere odlučio sam odgoditi nastavak školovanja. Treći razred srednje škole završio sam po posebnom skraćenom programu koji je osiguran za nas školarce koji nismo evakuirani sa školama na sigurna područja poput Istre, ili ostalih europskih zemalja. Kad mi je nakon procjene invalidnosti predložena mirovina, s 19 godina zamolio sam stručne službe da nadu rješenje kako još mogu biti koristan u društvu.

DOMOVINSKI RAT

Imali smo velike životne planove, otići studirati, putovati, upoznati život negdje dalje, ali nikad nismo dvojili da ćemo se vratiti u Slavoniju. Iz današnje perspektive, jasno mi je da nismo uopće imali ideju što nas čeka. U trenutku kad smo se svi zajedno došli prijaviti u vojsku, maloljetni smo bili jedan kolega i ja. Kako smo imali na vršenih sedamnaest godina, a kako je hrvatske vojske u to vrijeme nedostajalo, nitko nije postavljao pitanje. Odljev stanovnika s područja Osijeka i okolnih naselja iz dana u dan bio je sve osjetniji, pa je vjerojatno i to bio razlog zašto nama koji smo odlučili ostati i stati u obranu Domovine nisu postavljali uvjete.

Iako smo itekako bili svjesni ozbiljnosti situacije kad govorimo o ratnim zbivanjima, nitko od nas nije bio svjестan što rat nosi. U početku nas je vodio mладенаčki adrenalin i želja za obranom svojih domova. S ponosom smo nosili uniformu, sjećam se trenutka kad sam je prvi put obukao, stavio beretku i uzeo oružje u ruku. Osjećao sam se puno važnije i odgovornije nego što se u tim godinama uistinu osjeća jedan tinejdžer. Moji prvi tereni bili su obrambeni položaji oko Osijeka, uspješno smo odolijevali napadima jugoslavenske armije i četnika. Svakim novim danom postajali smo svjesniji ozbiljnosti situacije, a najsnažnije me pogodilo ranjavanje brata u prosincu 1991. u Divošu. To i pogibija suboraca kojoj smo kasnije svjedočili bili su ključni trenuci kad sam shvatio da je rat jedna od najgorih stvari koje se čovjeku mogu dogoditi.

UMJESTO IGRALIŠTA RATIŠTE

Govorimo o, za mladog čovjeka, najljepšim godinama. Bilo je to vrijeme kad smo loptu i bezbrižnost trebali zamijeniti knjigom i fakultetom, a mi smo s igrališta otišli na ratište. Iako nismo prošli obuku tadašnje jugoslavenske vojske, suborci su nam u svega jednom danu objasnili kako rukovati oružjem. Prema nama su se ponašali kao prema potpuno ravnopravnima i isto su očekivali od nas. U situaciji u kojoj smo se tada nalazili nije bilo ni prostora ni vremena za privilegije, nikog se nije dodatno štitilo jer bi to bio teret za postrojbu. Kad smo obukli uniforme i krenuli na teren, svi smo bili jednak i jednako smo štitili jedni druge. Nakon prestanka ratnih djelovanja trebalo je neko vrijeme da osvijestimo što smo izgubili i da nađemo način da to barem djelomično nadoknadimo.

Gledajući unazad, mogu reći da sam imao priliku nadoknaditi, ne bih rekao izgubljeno, nego zaustavljeno. Otcu koji je već tada bio u Hrvatskoj vojsci protivio se mojoj odluci. Danas, kada sam i sam roditelj u potpunosti ga razumijem. Mama je nastojala na sve moguće načine sprječiti i brata i mene, iako je brat bio punoljetan, tek je godinu dana stariji od mene. Nisu nas njezine suze i molbe uspjеле sprječiti u želji da obučemo uniformu Hrvatske vojske, zapravo nitko nije mogao utjecati na našu odluku. Sad znam što je proživljavala i kako joj je bilo gledati vijesti i čuti zvono telefona. Na sreću, nakon završetka rata 1995. sva trojica vratili smo se kući.

ŽELJA ZA SLOBODOM JAČA OD STRAHA

U početku nismo ni bili svjesni straha koji rat sa sobom donosi. Opet se vraćam na tu mladost i ljestvu. Tek kasnije kad su slijedila ranjavanja i pogibije postali smo svjesni koliko u ratu vrijedi ljudski život. U tim prvim mjesecima strah je nadvladala želja za obranom Hrvatske, želja za svojom domovinom. Nakon prestanka ratnih djelovanja uslijedilo je jedno mirnije vrijeme sve do oslobodilačkih akcija Bljesak i Oluja. S ništa manjim žarom i željom za oslobođenjem okupiranih teritorija Hrvatske krenuli smo i u te akcije, ali puno svjesniji što nas čeka. Mogu reći da je u to vrijeme, osobito za vrijeme boravka na Velebitu strah bio veći nego na početku rata. No unatoč tome, mnogo veća bila je želja da Hrvatskoj vratimo što joj pripada. Prvi ratni tereni bili su na području naše županije, no do 1995. godine prošao sam gotovo sva ratišta u Hrvatskoj. Tek nakon Bljeska i Oluje završio je moj ratni put.

Najveći dio Osječko-baranjske županije bio je napadnut na samom početku rata pa vjerujem da je i to utjecalo na brojnost maloljetnih branitelja. Oni koji su s obiteljima ostali u svojim domovima nisu puno dvojili, kao ni moji kolege i ja. Nismo gledali ima li netko 17, 18 ili 19 godina, bili smo ekipa i kao ekipa znali smo što nam je činiti.

Između dvije opcije otići ili ostati, bili smo drugu. Ostali smo i prijavili se u Zbor narodne garde. Kako sam, nešto ranije od vršnjaka, sa šest godina krenuo u školu, tako sam 1991. godine završio svoje srednjoškolsko obrazovanje. Maturirao sam u proleće i odmah nakon toga prijavio se u Zbor narodne garde. Nakon 1995. godine ostao sam u Hrvatskoj vojsci no po dovršetku rata upisao sam Fakultet. Nakon završenog Kinezološkog fakulteta, odlučio sam otići iz vojske i život nastaviti u civilnom sektoru. Upisao sam studij Socijalnog rada nakon kojeg sam završio i poslijediplomski specijalistički studij iz psihosocijalnog pristupa u socijalnom radu. Tako da sam s vremenom uspio nadoknaditi i taj dio obrazovanja koji mi je na neko vrijeme zaustavio rat.

Po dovršetku rata na neki smo način etiketirali one koji su otišli. Smetalo nam je to u vrijeme dok smo bili u rovovima, a oni u nekim mirnijim dijelovima Hrvatske ili inozemstvu. Smatrali smo da su pobegli od odgovornosti. Osobito se to osjetilo kad se rat počeo smirivati, a susjedi, poznanici i školski prijatelji počeli se vraćati u svoje domove. Smatrali smo ih slabima, jer su nastavili život negdje dalje i tek kad se situacija smirila ušetali su na područje gdje su im prijatelji izgubili živote. Kako sad gledam na to?

Reći ću samo da bih ponovno u istoj situaciji jednako postupio. Ne bih mogao okrenuti glavu od svoje zemlje. Ako mene pitate, danas, s ovim životnim iskustvom, usudim se reći da imamo najljepšu i najvredniju zemlju na svijetu. Stvorenu na stoljetnom snu, volji, želji i brojnim žrtvama koje nas svakog dana trebaju podsjećati na to da se za Hrvatsku vrijedi boriti. U ratu, i u miru. Pred nama je vrijeme i prilika da svojim radom i promišljenim odlukama budućim generacijama osiguramo kvalitetno i sigurno mjesto za život, jer Hrvatska to može ponuditi.

PUKOVNIK STJEPAN VIDIĆ,
ČASNIK ZA DOKTRINU I RAZVOJ ŘODA
OKLOPNIŠTVA U ZAPOVJEDNIŠTVU
ZA OBUKU I DOKTRINU "FRAN KRSTO
FRANKOPAN"

Obiteljske okolnosti, odgoj i tradicionalne katoličke i hrvatske vrijednosti koje su se u mojoj obitelji oduvijek njegovale zasigurno su utjecale da se uključim u obranu i branim svoj dom i domovinu. Moja obitelj i s očeve i s majčine strane dosta je stradala od četnika još u Drugom svjetskom ratu, kao i gotovo sve hrvatske obitelji općine Odžak u BiH.

Isto tako, ni za vrijeme komunizma nismo bili pošteđeni tortura tog režima; moj otac i stričevi bili su politički zatvorenici komunističkog režima. Stric koji je posvojio mene i braću, kad su nam roditelji umrli, 1958. godine kao mlađić od 20 godina osuđen je i *odležao* dvije i pol godine na Golom otoku kao politički zatvorenik. Zbog toga i sličnih razloga svi moji uzori, svi članovi moje uže i šire obitelji uvek su govorili i mogu slobodno reći sanjali o stvaranju slobodne i neovisne Hrvatske. Sam rat i velikosrpska agresija na Republiku Hrvatsku i BiH nije počela iznenada, naznake samog rata počele su tzv. balvan revolucijom, a događanja na Kravoj Uskrs na Plitvicama bila su jasna poruka što nam JNA i četnici spremaju. Već tada su kod nas počele i noćne seoske straže i pripreme za ono najgore što nam se u biti poslije i dogodilo.

Svi ti razlozi kao i okolnosti doveli su do toga da moja odluka da se priključim obrani i branim svoj dom i Domovinu bude čvrsta i nepokolebljiva odnosno prirodna stvar kao i kod, siguran sam, većine hrvatskih branitelja. Kad su kod nas počele noćne seoske straže i mi maloljetni smo se, mogu reći, na svoju inicijativu uključili u sve to, noću smo odradili svoju smjenu straže, a danju išli u školu. Kad su se ratne okolnosti počele intenzivirati i kada su moje selo i područje gdje sam rođen i živio izravno napali JNA i četnici, uopće ni trenutka nisam dvojio trebam li se uključiti u obranu. Nisam bio jedini u to doba maloljetan koji se dobровoljno uključio u obranu, bio je tu još velik broj mojih školskih kolega i prijatelja, od kojih su neki bili i mlađi od mene i neki su nažalost i poginuli ili bili lakše ili teže ranjeni. Zapovjednici nisu bili skloni tome da nas maloljetne uključe u obranu, međutim naša upornost i odluka bila je jača, a i oni su shvatili da nas je na taj način lakše držati pod nadzorom. Na samom su nas početku štitili, davali nam lakše zadaće gdje je mogućnost stradanja bila manja: davali

DOMOVINSKI RAT

smo osiguranja zapovjedništava, nas nekoliko prijatelja radili smo u Zapovjedništvu u centru veze kao vezisti. Kasnije su se okolnosti i intenzitet rata mijenjali, mi smo postajali iskusniji i na taj način i stekli dozu sigurnosti u sebe, a i povjerenje starijih suboraca.

Iako su to bila teška i zahtjevna vremena, iako smo propustili jedan dio one naše bezbrižne mladosti, iako sam bio i maloljetan tada, mislim da si nikad ne bih oprostio da nisam ostao braniti svoj dom i domovinu i postao aktivan sudionik tog, pa reći ču, povijesnog vremena.

PRVA RATNA ISKUSTVA

Većina je nas maloljetnih branitelja doslovno iz školskih klupa ušla u rov, u srijedu sam bio u školi, a već u četvrtak u zoru bio sam u rovu s puškom u ruci sa svojim najboljim prijateljem, a danas kumom. Već sljedeći dan na moje je selo i okolicu ispaljeno nekoliko desetaka topničkih projektila iz srpskih sela Kruškovo polje, Obudovac i Pelagićevo. U tom topničkom napadu jedna granata od 155 mm pala je doslovno ni pet metara iza našeg rova na makadamsku cestu i srećom nije eksplodirala, no tada sam shvatio da ono što smo gledali na filmu nije ni slično stvarnosti. Bilo je i poslije sličnih i teških situacija, a prvo doista teško borbeno iskustvo dogodilo se 7. srpnja 1992. kad su četnici u jednom intenzivnom i jakom napadu probili našu crtu obrane. Uspjeli su noću prijeći rijeku Bosnu koristeći veoma nizak vodostaj, riječni otok, uzak riječni tok i bujnu vegetaciju. Uz jaku minobacačku vatru i intenzivan pješački napad doslovno su nam ušli u rovove i prisilili nas na izvlačenje. U svom tom kaosu, intenzivnoj razmjeni vatre i gotovo borbi *prsa u prsa* u mojoj neposrednoj blizini poginula su dvojica mojih školskih kolega, dva prijatelja s kojima sam dijelio školsku klupu u osnovnoj i srednjoj školi. Zahvaljujući pribranosti, hrabrosti i odlučnosti našeg zapovjednika i nekoliko naših dečki koji su već imali iskustva jer su kao dragovoljci sudjelovali u sličnim borbama kao pripadnici Zbora narodne garde na ratištu u Hrvatskoj i njihovih ratnih prijatelja iz Hrvatske pod zapovijedanjem Mađara zvanog Hijena i njegova zamjenika zvanog Devetka, koji su došli kod nas kao dragovoljci, krenuli smo doslovno iz povlačenja u protunapad. Četnike je to malo iznenadilo, ali ipak su pružili velik i jak otpor, no uspjeli smo ih potisnuti na drugu stranu rijeke Bosne. U toj akciji pored dva moja školska prijatelja poginulo je još pet naših prijatelja suboraca iz susjednih sela, a nekoliko ih je lakše i teže ranjeno od kojih je jedan ostao 100 % HRVI.

Tada mi je ta surova stvarnost rata prvi put pokazala svoje pravo opako i zlo lice i tada sam prvi put video strah u očima svojih suboraca, ali isto tako uz taj strah i hrabrost i odlučnost da se obrani svoj dom. Upravo zbog toga nisam osjetio nedostatak onih uobičajenih mladenačkih *ludovanja* ili nisam puno razmišljao o tome, nego sam svu tu mladenačku energiju usmjerio na okolnosti događanja rata. Sama činjenica da branimo svoj dom, pridonosimo, aktivno sudjelujemo u nečem važnom, bitnom, nečem što te motivira i čini ponosnim, umanjivalo je osjećaj gubitka bezbrižnosti koju nosi vrijeme mladosti. Upoznao sam svoju djevojku, sada suprugu, šest mjeseci prije početka rata,

ona i njezine starije sestre ostale su doma dok je općina Odžak bila slobodna. Svoje slobodne trenutke znao sam iskoristiti da odem kod nje u susjedno selo. U tom kaosu kad je područje općine Odžak pada-lo u ruke četnika one su se izvukle i otišle u izbjeglištvo u Mađarsku, poslije u Zagreb i gotovo tri mjeseca nisam znao gdje se nalaze. Danas, s odmakom, kad gledam bezbrižno razdoblje mladosti kod svoje kćeri i sina i drugih mlađih, ponekad me vrate sjećanja na vrijeme kad sam bio njihovih godina, i ustvari sam sretan što imaju bezbrižnu mladost i sigurnost, koju smo im bar jednim malim dijelom mi omogućili svojom propuštenom mladosti. Taj neopisiv osjećaj doprinosa, ponosa, časti i svi oni teški trenuci koji su nas obilježili dio su naše izgubljene mladosti, no mogu samo reći *VRIJEDILO JE*, ponosan sam na svaku sekundu svoje izgubljene mladosti.

Kao i kod drugih mojih prijatelja i školskih kolega ni moji članovi obitelji nisu baš bili sretni s tom mojom odlukom, bilo je tu raznoraznih nagovaranja, obećanja, ponuda, plašenja pa do seoskog vijećanja kako da nas sve zajedno prebace u Hrvatsku u neku školu. Međutim, mi smo bili ekipa od malih nogu i nismo se dali pokolebiti nego smo bili sve odlučniji pogotovo kad nam je drugi dan rata poginuo prijatelj s kojim smo zajedno odrasli, tada smo svi mi iz ekipe stavili krunice oko vrata i crne trake oko nadlaktice i to je bilo to,

OSTAJEMO. Smatram da sam bio dobro prihvaćen među starijima, kao i svi moji maloljetni prijatelji, to su bili naši susjedi i prijatelji iz sela, poznavali su nas od rođenja, brinuli su za nas, pomagali nam. Prijatelji koji su bili nekoliko godina stariji od nas obučavali su nas u rukovanju naooružanjem i drugim stvarima koje su naučili dok su služili vojsku i na neki način u početku su nas i čuvali.

S VREMENOM NAUČITE POŠTIVATI STRAH

Strah je uvijek postojao i javlja se u različitom obliku i različitim situacijama. Rat je kod nas počeo vrlo intenzivno i odmah s teškim granatiranjem i prvim žrtvama. Bez obzira na to što je svatko od nas i prije doživio neku vrstu straha, na samom početku rata strah je bio nekako zbušujući, prisutan svugdje i kod svih, sve one bitne seoske svakodnevne aktivnosti i stvari odjednom su postale nebitne i nevažne. Bilo je starijih i iskusnijih suboraca koji su svojom pribraňošću i smirenošću, dobrom reakcijom ulijevali povjerenje i prenosili to na druge. S vremenom sam naučio poštivati strah i držati ga pod kontrolom. Nisam prije baš nešto razmišljao o strahu, u ratu sam shvatio da svi jednako ne podnosimo stres, strah, neizvjesnost... niti nam tijelo jednako reagira na to, niti to ostavlja jednake posljedice na nas, i to treba poštivati. Strah je sastavni dio života, ako se ne suočavamo s njim može nas odvesti u krivi smjer i dovesti do gubitka samopouzdanja.

Kroz takva iskustva naučite cijeniti život, poštivati strah. To je ono što me pozitivno obilježilo, ponos, osjećaj doprinosa, činjenica da branimo svoj dom i Domovinu. Bilo je teških stvari koje su ostavile trag, stradavanja članova obitelji, stric koji je posvojio mene i braću kad su nam roditelji umrli teško je ranjen u jednom intenzivnom četničkom napadu, i umro je od posljedica tog ranjavanja, zatim teže ranjavanje bliskog rođaka, prva teža borbena iskustva i stradavanje prijatelja u akciji obrane svoga sela, 7. srpnja 1992. Nekoliko dana poslije toga nismo se više mogli obraniti, naše rodno mjesto, naš rodni kraj je okupiran i do kraja rata gotovo četiri godine nismo mogli otići svojoj kući, nisam mogao otici na grob svojih roditelja, svoje strine koja je zajedno sa stricem nas braću posvojila. To su teške praznine, ostavlaju dubok i neizbrisiv trag, ali i daju snagu, motiv, a i ponos kad danas znamo da sve to nije bilo uzalud.

POVRATAK U NORMALAN ŽIVOT NIJE BIO JEDNOSTAVAN

Svima koji su se maloljetni uključili u obranu Domovine prekinuto je redovito školovanje i morali su, kako bi se reklo, preko noći odrasti. Svatko ima svoju priču i doživljavao je to na svoj način pa tako i daljnje školovanje i budući život. Jedan je dio ostao u vojsci do kraja rata kad su razvojačeni i nastavili su život poput svih ostalih građana. Neki nisu nikad nastavili školovanje i dijeli sudbinu drugih branitelja na koje su okolnosti i posljedice rata ostavile težak trag pa je i prilagodba na civilni život bila teška. S druge strane, dio maloljetnih branitelja nastavio je školovanje i osobno usavršavanje pa su danas uspješni na poslovima kojima se bave, a ima ih na odgovornim funkcijama u državnim institucijama, HV-u, MUP-u RH i u drugim područjima.

Danas, s odmakom, kad gledam bezbrižno razdoblje mladosti kod svoje kćeri i sina i drugih mlađih, ponekad me vrate sjećanja na vrijeme kada sam bio njihovih godina, i ustvari sam sretan što imaju bezbrižnu mladost i sigurnost, koju smo im bar jednim malim dijelom mi omogućili svojom propuštenom mladosti. Taj neopisiv osjećaj doprinosa, ponosa, časti i svi oni teški trenutci koji su nas obilježili dio su naše izgubljene mladosti, no mogu samo reći **VRIJEDILO JE**, ponosan sam na svaku sekundu svoje izgubljene mladosti

Stariji je brat još prije rata bio u srednjoj školi, a poslije i studirao u Osijeku, tako su me ratne okolnosti dovele u Osijek, završio sam srednju školu. Motiviran riječima pokojnog strica *Ja se neću vratiti doma bez dva inženjera*, upisao sam i nakon rata i završio fakultet. Promjena okoline, posvećenost studiju i studentski život i moja sadašnja supruga, a tada djevojka, uvelike su mi pomogli da se ponovno i vrlo brzo asimiliram u društvo. Želja da služim Domovini nije me nikad napustila. Shvatio sam, iz perspektive studentskog civilnog života, da je vojni poziv ono što volim, čini me ponosnim i mogu pridonijeti domovini i u mirnodopsko vrijeme. Tako sam ponovno obukao odoru hrvatskog vojnika došao u HV u 3. gardijsku brigadu Kune na dužnost zapovjednika pješačkog voda. Obnašao sam različite zapovjedne i stožerne dužnosti od zapovjednika voda do zamjenika zapovjednika oklopno-mehanizirane bojne u Gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi, završio tri razine časničke izobrazbe na HVU. Kroz rad nastavio sam se i civilno školovati i 2021. završio sam poslijediplomski studij na Fakultetu agrobiohemičkih znanosti u Osijeku. Mogu reći da sam s istim žarom i dalje ponosan na zastavicu RH na lijevom ramenu odore hrvatskog vojnika i u okviru svojih mjerodavnosti i danas služim Domovini na ponos cijele moje uže i šire obitelji. Siguran sam da bi moji pokojni roditelji i stric i strina da su danas živi bili ponosni što ja kao hrvatski vojnik, časnik Hrvatske vojske, služim domovini Hrvatskoj.

“ZADAĆE OBALNE STRAŽE SU POSEBNE”

“Obalna straža, sukladno Zakonu o Obalnoj straži RH, održava razinu spremnosti 24/7. Uvijek smo tu kad je potrebno traganje i spašavanje, kad dođe do onečišćenja mora. Nadzor mora i nadzor morskog ribarstva te djelovanje protiv krijumčarenja radimo konstantno, bez zastoja. Spremni smo za djelovanje i u slučajevima ilegalnih migracija, terorizma, piratstva...”

RAZGOVOR

KOMODOR

**MILAN
BLAŽEVIĆ**

ZAPOVJEDNIK OBALNE
STRĀZE RH

RAZGOVARAO
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

Razgovor s admiralom Milanom Blaževićem koji je na čelu Obalne straže RH vodili smo u autentičnom okružju: u salonu obalnog ophodnog broda OOB-32 Umag. Plovilo je netom prije prvih put stiglo u svoju matičnu luku Vargarola u Puli. Na neki način, novi je brod inicirao naš razgovor. No, tema je bilo napretek. Nismo razgovarali samo o modernizaciji, obuhvatili smo i druga područja.

UMAG JE DOPLOVIO U PULU. KOLIKO JE TO ZNAČAJAN TRENUTAK ZA OBALNU STRĀŽU?

Moram priznati da sam uzbudjen. Umag je drugi brod u klasi Omiš, u proteklom razdoblju kroz suradnju s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u operativnu uporabu zaprimili smo i četiri brodice VGB-46 Modrulj. U gradu s velikom vojnopolomorskom tradicijom poput Pule, te u maloj vojarni i luci poput Vargarole, brod poput Uлага ima poseban značaj i pozitivan učinak. Posada je iznimno zadovoljna već s tim što ima priliku raditi na novom brodu.

BROD MOTIVIRA I DRUGE VAŠE PRIPADNIKE?

Već sad u Obalnoj straži postoji interes ljudi koji i nisu članovi posade da se obučavaju i plove s Umagom, i mi ćemo im to omogućiti. Dakle, osigurat ćemo im svu obuku i polaganje ispita. S više obučenih pripadnika moći ćemo konstantno održavati život i broda i posade na prostoru sjevernog Jadranu i dalje.

HOĆE LI BITI I VIŠE BRODOVA OBALNE STRĀZE BAZIRANIH U VARGAROLI?

Na području sjevernog Jadranu koji pokriva naš 2. diviziju, Obalna straža nema potrebu za velikim snagama. Većina cijelog našeg operativnog područja pokriva se snagama 1. divizijuna iz Splita. U Puli su dovoljna dva ophodna broda, trenutačno su to OOB-32 Umag i OB-03 Cavtat. Tu je i jedna brodica Modrulj, a ove godine trebala bi stići još jedna nova u Pulu (i jedna u Split). S tim brojem plovila 2. diviziju pokriva svoje područje 24 sata dnevno.

UMAG JE NAORUŽANI VOJNI BROD. MEĐUTIM, NIJE NAMIJENJEN KLASICNIM ZADAĆAMA RATNE MORNARICE?

Poimati ratnu mornaricu i Obalnu stražu u potpuno jednakom kontekstu nije ispravno. Obalna straža sastavni je dio HRM-a. Zadaće Obalne straže RH posebne se i nemaju onaj tradicionalni prefiks *borbenih*. Uglavnom se preklapaju sa zadaćama koje imaju i ostale obalne straže u svijetu. Što se tiče borbenih djelovanja, Obalna straža RH može davati potporu snagama ratne mornarice, no konceptualno, naoružanjem i opremom naši su brodovi drukčiji. Ipak, naše posade uvježbavaju sve zadaće borbenog karaktera na jednak način kao i posade Flote HRM-a.

KAKO BISTE U NEKOLIKO REČENICA, KAO DUGOGODIŠNJI MOREPLOVAC I MORNARIČKI ČASNIK, OPISALI KLASU OMIŠ?

Većinu radnog vijeka proveo sam na HRM-ovim raketnim topovnjacima, pa mogu povući određene paralele. Klasa Omiš slične je veličine kao i RTOP-21 Šibenik, ali ponavljam da su Omiš i Umag izvorno projektirani za zadaće Obalne straže. Kao projekt, mislim da je klasa Omiš jako dobro pogodjena. Prezadovoljni smo ponašanjem brodova na moru te pomorstvenim sposobnostima. U 27 000 morskih milja koje je dosad prešao OOB-31 Omiš u obukama, vježbama, redovitim zadaćama i međunarodnim aktivnostima, nismo imali značajnijih problema. Normalno, veličina broda, protežnost i neke druge karakteristike uvjetuju da ne možemo koristiti sve sposobnosti klase kod teških uvjeta na otvorenom moru. Zato se i zovu obalni ophodni brodovi.

RAZGOVOR // MILAN BLAŽEVIĆ

**STRUČNJAK STE ZA TOPNIČKO I RAKETNO
NAORUŽANJE, JESTE LI ZADOVOLJNI PRAMČANIM
DALJINSKI UPRAVLJANIM TOPNIČKIM SUSTAVOM
SMASH NA KLASI OMIŠ?**

Top Mk44 Bushmaster II 30 mm s oružnom stanicom Aselsan zbog više je razloga dobar. Je li i najbolji, to bi se dalo raspravljati. Međutim, kad se pogledaju namjena i taktičko-tehnički zahtjevi za klasu Omiš, ključno je da top bude iznimno precizan, te da ima mogućnost *one shoot*, dakle, da može ispaljivati pojedinačne projektile. Tipične su zadaće Obale straže presretanje, zaustavljanje i pregled plovila na moru. Top je ključan upravo za progon i zaustavljanje. Ako se plovilo iz bilo kojih razloga ne zaustavi, moramo ih upozoriti, a onda i onesposobiti pogonski sustav jednim hicem. Za takve zadaće treba nam iznimno precizan top kraćeg dometa. S te strane, top je zadovoljio sve zahtjeve. Ako ga gledamo u široj, borbenoj ulozi, on je uporabljiv i protiv tzv. hibridnih prijetnji na moru: može uspješno gađati točkaste i brze površinske ciljeve.

**KOJE ĆETE BRODOVE IZ KLASE MIRNA PRVE
POVUĆI IZ OPERATIVNE UPORABE?**

OB-01 Novigrad već je u raspremi, slijedi OB-04 Hrvatska Kostajnica. Na njih više ne računamo. Do dolaska Omiša u prosincu 2018. godine prosječna starost brodova Obalne straže bila je 47 godina. S primanjem njega i Umaga to se smanjilo, no mi smo i dalje u fazi zamjene starijih brodova. Ne zato što više nisu ispravni, nego nam u današnjem operativnom kontekstu jednostavno više nisu potrebni. S novim brodovima imamo više sposobnosti nego sa starijim: možemo pokriti veći prostor, biti brži te jednostavnije i lakše izvršavati zadaće. OOB-31 Omiš to je već dokazao.

„Što se tiče borbenih djelovanja, Obalna straža RH može davanati potporu snagama ratne mornarice, no konceptualno, naoružanjem i opremom naši su brodovi drukčiji.“

"Kao projekt, mislim da je klasa Omiš jako dobro pogodjena. Prezadovoljni smo ponašanjem brodova na moru te pomorstvenim sposobnostima."

ŠTO ĆETE UČINITI AKO NE BUDE JOŠ BRODOVA KLASE OMIŠ?

Hoće li klasa Omiš dobiti nove brodove, mi u Obalnoj straži još ne znamo. Nama primarno trebaju brodovi za nadzor isključivog gospodarskog pojasa (IGP), jer su nam i primarne zadaće vezane uz to područje. Druga su stvar zadaće koje pokrivamo zajednički s operativnim dijelovima još četiriju tijela državne uprave, a to su MUP, Ministarstvo mora prometa i infrastrukture, Ministarstvo financija te Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. One se najviše odnose na područje teritorijalnog mora te unutarnje morske vode. U tim područjima možemo djelovati jako dobro, što se i pokazalo i s našim brodicama Modrulj. No, ne i u IGP-u. Stoga je značajno što smo u međuvremenu, u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva pokrenuli proces nabave jednog novog, većeg broda koji bi primarno služio nadzoru ribarstva.

PO ČEMU BÍ SE TAJ BROD RAZLIKOVAO OD KLASE OMIŠ?

Dakle, većinom bi se koristio u IGP-u i bio bi veći od klase Omiš, s minimalno 55 metara duljine. Prostor na krmi treba biti dovoljan da primi potrebnu opremu, bio bih naj-sretniji kad bi imao dostatnu veličinu i za helikoptersku uzletno-sletnu palubu. Podrazumijevao bi dugotrajniji boravak na moru, mogao bi, primjerice kontinuirano ploviti 21 dan u prostoru IGP-a i to s ukrcanim pripadnicima inspekcijskih službi. Bio bi pogodniji i za misije traganja i spašavanja većih razmjera, u lošijim meteouvjjetima i stanju mora s mogućnošću spašavanja i pružanja prve pomoći većem broju stradalnika. Mogao bi se koristiti i za aktivnosti u slučaju onečišćenja mora, za što trenutačno rabimo brod SB-73 Faust Vrančić. Ako projekt bude tekao prema sadašnjim planovima, moguće je da takav brod dobijemo do kraja 2028. godine. Takav bismo brod čak mogli ponuditi i Europskoj agenciji za nadzor ribarstva, za nadzor drugih zona na Mediteranu. Za to već imamo certificirano osoblje.

"U suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva pokrenuli proces nabave jednog novog, većeg broda koji bi primarno služio nadzoru ribarstva."

KOJA JE SUDBINA DRUGIH STARIJIH BRODOVA U VAŠOJ FLOTI?

Imamo dva broda koji su stari više od pedeset godina: BŠ-72 Andrija Mohorovičić i SB-73 Faust Vrančić. Naš je najveći brod BŠ-72 kritičniji, njegovi su sustavi zastarjeli i pričuvni dijelovi više nisu dostupni. Održavanje je poprilično skupo. Brod Faust ima svoju poznatu stabilnost te moderniji pogon, lakše ga je održavati i vidimo njegovu perspektivu i u bližoj budućnosti. Ako se projekt nabave velikog broda za IGP realizira, prvi koji bi bio otpisan bio bi Andrija Mohorovičić.

MOŽETE LI U KRATKIM BROJEVIMA OPISATI 2024. GODINU U OBALNOJ STRAŽI? KOJE SU VAM BILE KLJUČNE AKTIVNOSTI?

Prema ukupnom broju sati, naša su plovila na moru tijekom godine bila 444 dana te prevalili 30 000 nautičkih milja. Imali smo 139 zadaća nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru te 116 zajedničkih akcija s drugim tijelima državne uprave. Među tim brojevima sedam je akcija traganja i spašavanja. Imali smo i 21 zadaću pratnje stranih ratnih brodova. Što se tiče nadzora ribarstva, proveli smo 345 inspekcijskih pregleda i 159 postupaka izuzimanja neoznačenog ribolovnog alata.

RAZGOVOR // MILAN BLAŽEVIĆ

Pokrenuli smo 54 prekršajna postupka te izrekli novčane kazne u ukupnom iznosu većem od 27 000 eura. Ukupno smo u protekle četiri godine izvršili 1292 inspekcijska nadzora i izrekli više od 120 000 eura kazni.

MOŽETE LI REĆI NEŠTO VIŠE O INSPEKCIJAMA RIBARSTVA?

Tu ću biti nešto opširniji. Obalna straža, sukladno zakonu, održava razinu spremnosti 24/7. Uvijek smo tu kad je potrebno traganje i spašavanje, kad dođe do onečišćenja mora. Nadzor mora i nadzor ribarstva te djelovanje protiv krijumčarenja radimo konstantno, bez zastoja. Spremni smo za djelovanje i u slučajevima ilegalnih migracija, terorizma, piratstva... S druge strane, imamo isti status te postupamo po pravilnicima kao i drugi pripadnici ustrojstvenih cjelina Oružanih snaga RH, provodimo obuke i vježbe, moramo imati propisanu razinu vojničke obučenosti i spremnosti. No, rijetko tko zna da su djelatnici Obalne straže ovlašteni provoditi inspekcijski nadzor po odredbama Zakona o morskom ribarstvu i uredbi EU-a koji se odnose na zajedničku ribarstvenu politiku. Ovlaštene osobe Obalne straže certificirane su na razini Europske unije, tako da Obalna straža ravnopravno radi te poslove i s drugim inspekcijskim službama u Republici Hrvatskoj. Primjerice, ovlaštene osobe o provedbi nadzora sastavljaju zapisnik u aplikaciji Uprave ribarstva Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. U slučaju utvrđenog prekršaja pokreće se prekršajni postupak koji se može nastaviti pred nadležnim sudom, a ovlaštene osobe poduzimaju sve pravne radnje u svojstvu tužitelja. U suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije i Financijskom agencijom poduzimamo sve radnje za naplatu potraživanja po utvrđenim prekršajnim postupcima. Naše ovlaštene osobe po potrebi su i svjedoci na sudu. Isto tako, u okviru djelovanja vezanog uz neoznačeni ribolovni alat, do sada smo izvadili te ekološki zbrinuli nekoliko tisuća vrša i mnoge kilometre mreža i parangala. I to su dodatni poslovi. Ukratko, naši su pripadnici istodobno mornari, vojnici, inspektorji...

"Po ukupnom broju sati, naša su plovila na moru tijekom 2024. godine bila 444 dana te prevalili 30 000 nautičkih milja. Imali smo 139 zadaća nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru te 116 zajedničkih akcija s drugim tijelima državne uprave."

KOJE SU GLAVNE AKTIVNOSTI PRED VAMA U 2025. GODINI?

Pred nama je postrojbeni vježbi Prstac 25 u kojoj ćemo sudjelovati praktički sa svim svojim snagama te potvrditi njihovu spremnost. Slijede međuresorne vježbe Jadran 25 i ASAR 25, međunarodna vježba Adrija 25 u Crnoj Gori na koju ćemo uputiti upravo OOB-32 Umag, bilateralna vježba SAREX 25 s talijanskim obalnom stražom, združena vježba na razini OSRH Borbena moć 25... Čeka nas još i niz zadaća potpore drugim cjelinama Hrvatske ratne mornarice te pomoći civilnom stanovništvu. Ukratko, naše posade očekuje niz zadaća i neće im biti lako. No, najbitnije je da plove. I oni se tome raduju.

KOLIKO JE ZA OBALNU STRAŽU BITNA SURADNJA S DRUGIM OBALnim STRAŽAMA I RATnim MORNARICAMA NA JADRANU?

Suradnja nam je u obostranom interesu. Osim što smo saveznici u NATO-u, kroz zajedničke aktivnosti, razgovore te razmjenu iskustava održavamo i čvršće kontakte i veze. Možemo tražiti pomoći jedni od drugih po bilo kojem problemu u bilo koje doba dana i noći. Često komuniciramo i u zajedničkom rješavanju određenih pitanja. Osim zemalja na Jadranu tu bih ubrojio i kolege iz Grčke. Jako je bitan i Forum europskih obalnih straža u kojem je Hrvatska bila predsjedavajuća do prije dvije i pol godine, baš kao i već spomenuta Europska agencija za nadzor ribarstva EFCA, Europska agencija za pomorsku sigurnost EMSA te Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu FRONTEX. Suradnja s tim tijelima čini nas aktualnima u pogledu bilo kojih noviteta te informacija.

POSTOJE LI PODRUČJA SURADNJE S CIVILnim INSTITUCIJAMA U HRVATSKOJ U KOJIMA IMa PROSTORA ZA NAPREDAK?

Najintenzivniju suradnju imamo s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Što se tiče Ministarstva mora, prometa i infrastrukture daljnji razvoj suradnje treba ići u smjeru nadzora sigurnosti plovidbe, za što mi u ovom trenutku nemamo ovlasti.

I OBALNA STRAŽA RH DOBIVA PRVE ČASNIKE KOJI SU ZAVRŠILI STUDIJ VOJNOG POMORSTVA. KOLIKO JE TO BITNO I KAKVI SU VAŠI PRVI DOJMOVI O TIM ČASNICIMA?

Njihov doprinos već se vidi i osjeća. Podsjećam da smo imali problem nedostatka časničkog kadra. Časnici koji su stigli, a tu je već drugi naraštaj sa studija, prošli su naš program obuke odmah nakon dolaska u postrojbu. Svakako, svaki obučeni časnik od iznimne je važnosti za funkcioniranje tima u cjelini.

KAKO IZGLEDA TAJ PROGRAM?

Mislim da je jako kvalitetan, ali i rigorozan. Nitko ne može napredovati ako ne zadovolji propisane standarde. To vrijedi za sve pojedince i posade. Pojedinci prvo moraju položiti poznavanje broda, potom ispit za samostalno obnašanje ustrojbene dužnosti i to pred povjerenstvom.

Poslije toga kompletan se posada zajednički priprema i obučava za izvršavanje svih zadaća koje posada broda može i mora izvršiti. To provode obučni timovi: u slučaju OOB-32 Umaga bio je to tim iz Zapovjedništva Obalne straže i Zapovjedništva 1. divizijuna. Onda cijela posada prolazi ispitnu taktičku vježbu koju na razini Obalne straže ocjenjuje posebno povjerenstvo koje utvrđuje je li posada spremna za samostalno i operativno djelovanje. I tu nema niti improvizacije niti popuštanja.

KOJI SU BUDUĆI INFRASTRUKTURNI PROJEKTI HRM-a, A DA SE NAJVIŠE TIČU OBALNE STRAŽE?

U Splitu nemamo nekih hitnih potreba. Prostor ovdje u Puli koriste i druge državne institucije. Zapovjedništvo 2. divizijuna ovdje ima adekvatne prostorije. No, s obzirom na plovila koja su ovdje bazirana, a nadam se da će ovamo doći još jedan veći brod iz klase Omiš, nužan nam je jedan ponton. Na njega bismo vezali manja plovila te tako rasteretili glavne vezove i dobili dodatan prostor.

REPORTAŽA

Od 17. do 21. ožujka vojarna "Josip Jović" u Udbini bila je mjesto provedbe integracijske obuke Satnije za zaštitu VIP i Satnije antiterorističke Vojne policije. Na obuci su gostovali i pripadnici Interventne jedinice policije PU Karlovačke (Grom) MUP-a i pripadnici Kosovskih snaga sigurnosti. Obuka je trajala pet dana te je osim u vojarni provodjena na prostoru Zadarske županije. Cilj obuke bilo je razvijanje interoperabilnosti te razmjena iskustava u provedbi taktičkih operacija...

KOORDINACIJA KAO KLJUČ BOLJE SIGURNOSTI

Terenska obuka u vojarni "Josip Jović" poslužila je pripadnicima Satnije Pukovnije Vojne policije kako bi uvježbali taktike i procedure rada tima za neposredno osiguranje Satnije za zaštitu VIP (SZVIP) uz potporu CAT tima (Counter assault team – Tim za protunapad). Ulogu CAT tima preuzeli su pripadnici Satnije Antiterorističke Vojne policije (SATVP), ali i pripadnici Interventne jedinice policije (IJP) MUP-a. Vježbe koje su se provodile sadržavale su niz mogućih scenarija, uz sve razine prijetnji i kompleksnih sigurnosnih događaja. Uvježbavane su tehnike iz područja taktike, vožnje i pružanja prve pomoći, ali i oni najteži scenariji gdje se tim za neposredno osiguranje nalazi pod teškim oblikom napada vatrenim oružjem gdje je prijetnja neutralizirana uporabom CAT tima.

TEKST I FOTO

Tomislav Vidaković

Fokus obuke bio je na uvježbavanju tehnika izvlačenja štićene osobe, uz naglasak na uvježbavanje i standardiziranje procedura koje se koriste prilikom osiguranja štićenih osoba.

SVEOBUVHATNA OBUKA

Obuka se provodila u svim vremenskim uvjetima tijekom dana i noći. Noćna bojna gađanja provedena su uz uporabu optoelektroničkih uređaja za rad u noćnim uvjetima. Gađanja su se provodila iz više vrsta naoružanja, a timovi za neposredno tjelesno osiguranje najčešće su koristili sa-mokrese i kratke strojnice. Osim toga dio obuke bila su i refleksna i situacijska bojna gađanja na razini pojedinca, ali i na razini tima. Važno je istaknuti kako je takav tip gađanja kruna obučnog procesa gdje se postiže najveći stupanj obučenosti. Uvježbavani su također elementi uporabe vozila u sastavu motorizirane pratinje, uz poligonske radnje i u realnim uvjetima. Dio vježbe bila je i pješačka hodnja u kojoj se simulirao scenarij gdje štićena osoba posjećuje planinski lanac. Tako su pripadnici SZVIP, SATVP i IJP KA proveli hodnju na Velebit gdje su se popeli na vrh Svetog brda na 1752 m nadmorske visine koja je poslužila kao odlična kondicijska priprema.

Inicijalna ideja koja stoji iza takvih združenih vježbi pripadnika MUP-a i OSRH želja je da se poboljša međusobna interoperabilnost interventnih i specijalnih postrojbi MUP-a s Vojnom policijom, ali i specijalnim snagama OSRH. Da se tome sustavno i ozbiljno pristupa dokaz je i zajednička vježba koja se istodobno provela u akvatoriju otoka Čiova gdje su pripadnici ZSS-a i Specijalne policije također proveli pokaznu vježbu rješavanja talačke krize koja je bila kruna petotjedne obuke. "Na svim većim događajima, poput obljetnice pada Vukovara ili obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti odnosno Dana hrvatskih branitelja u Kninu, osiguranje tih manifestacija provode paralelno i MUP i OSRH odnosno pripadnici Pukovnije Vojne policije. Na takvim se događajima pokazalo kako postoji dosta prostora za poboljšanje usklađenosti, interoperabilnosti i komunikacije između interventnih snaga MUP-a i Vojne policije", objašnjava potrebu za što boljom suradnjom timova uključenih u osiguranje, zapovjednik 1. voda u Satniji za zaštitu VIP Pukovnije Vojne policije poručnik Vjekoslav Pavelić.

DUGOGODIŠNJA SURADNJA

Ovakva vrsta zajedničkih aktivnosti Vojne policije i interventnih policijskih postrojbi traje već nekoliko godina i suradnja se produbljuje i poboljšava iz godine u godinu. Inicijativa za suradnju počela je s operativne razine jer su sami pripadnici ovih elitnih postrojbi prepoznali potrebu za poboljšanjem suradnje. Vojna policija u ovoj je obuci zasigurno bogatija za određenu vrstu znanja i sposobnosti kako postupati s civilima jer u svakodnevnim zadaćama oni ipak nisu u kontaktu s civilnim osobama i počiniteljima u jednakoj mjeri kao njihovi kolege iz MUP-a.

S druge strane, pripadnicima MUP-a svaka prilika surađivati s Oružanim snagama i koristiti njihovu infrastrukturu kao i logističku potporu je neprocjenjiva. Primjerice, interventni policiaci u svojem redovitom programu obuke imaju propisano pučanje iz vozila u pokretu i upravo je prostor vojarne u Udbini idealan za provedbu i uvježbavanje takve aktivnosti.

Inicijalna ideja koja stoji iza ovih združenih vježbi pripadnika MUP-a i OSRH jest želja da se poboljša međusobna interoperabilnost interventnih i specijalnih postrojbi MUP-a s Vojnom policijom, ali i specijalnim snagama OSRH

Pripadnici interventne postrojbe Karlovac istaknuli su kako je njihova suradnja s Ministarstvom obrane svakodnevna. Naime, oni redovito koriste streljanu koja je u vlasništvu MORH-a što pokazuje koliko je kompleksna i isprepletena suradnja ova dva najvažnija sigurnosna ministarstva.

"Od prvog dana od kako smo došli na ovu obuku bili smo dočekani iznimno srdačno od naših hrvatskih domaćina te smo imali priliku vidjeti i naučiti puno toga s čim se dosad nismo susreli. Primjerice, taktike bliske borbe u zatvorenim prostorima, brze izmjene oružja kao i način ulaska u objekte i njihovo čišćenje, samo su neke od mnogih segmenata ove obuke koje će nam pomoći da podignemo našu spremnost i učinkovitost na još veću razinu", opisao je benefite ove obuke za Kosovske snage sigurnosti jedan od njihovih pripadnika.

Postoji ozbiljna potreba za što većom interoperabilnošću između svih obrambeno-sigurnosnih segmenata u državi što su potvrđili i pripadnici Interventne jedinice policije i Pukovnije VP-a jer se nitko od njih ne želi naći u situaciji da tek nakon što se nešto dogodi dolazi do promjena u načinu rada i suradnje. Zajednički nazivnik ove obuke, oko čega su se svi složili, jest kako svi trebaju biti spremni i usklađeni dok su poseban naglasak stavili i na važnost međunarodne suradnje.

DOČASNICI

TEMELJ OPERATIVNE UČINKOVITOSTI OSRH

"Buduća operativna okruženja i sigurnosne ugroze zahtijevaju da dočasnici budu bolje obrazovani i upućeniji u načine korištenja i integraciju instrumenata nacionalne moći. Danas se od dočasnika očekuje da budu agilni i prilagodljivi"

Časnički namjesnik Filip Tunjić rođen je 1974. u Otoku. Profesionalnu karijeru započeo je kao vojnik u 1. pješačkoj bojni 5. gbr Sokolovi. Po završetku obuke u SGSOD-u "Damir Tomljanović-Gavran" postaje instruktor u istom središtu za obuku dočasnika. Nakon preustroja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2000. godine, postaje pripadnik Bojne za specijalna djelovanja, gdje je bio na svim dočasničkim pozicijama (instruktor, dočasnici za specijalna djelovanja, 1. dočasnici tima specijalnih snaga, operativni dočasnici...). U prosincu 2021. preuzima dužnost prvog dočasnika Zapovjedništva specijalnih snaga, a na dužnost prvog dočasnika OSRH postavljen je 1. srpnja 2024. Tijekom karijere završio je mnoge cikluse izobrazbe i obuke, te sudjelovao u operacijama u potpori miru u Afganistanu i na Kosovu. Za svoja postignuća odlikovan je Spomenicom Domovinskog rata, Medaljom "Bljesak" te s četiri "NATO Non-Article 5" medalje. Dobio je također pohvale i nagrade od zapovjednika Zapovjedništva specijalnih snaga, načelnika Glavnog stožera OSRH te ministra obrane Republike Hrvatske.

**NA SADAŠNJI DUŽNOST DOŠLI STE S DUŽNOSTI PRVOG
DOČASNICA ZSS-a. POSTOJE LI NEKE POSEBNOSTI KOJE
DONOSITE IZ ELITNE POSTROJBE, A MOŽETE IH PRIMIJENITI
NA DANAŠNJOJ DUŽNOSTI?**

Kad govorimo o općim posebnostima i atributima pripadnika ZSS-a, onda je riječ o visokoj samodisciplini, sposobnostima strateškog razmišljanja, sposobnosti brzog donošenja odluka pod pritiskom, timskog rada i fokusiranosti na izvršenje zadaće. Te kvalitete mogu biti korisne u bilo kojoj dužnosti u kojoj se zahtijeva liderstvo, organizacijske sposobnosti te rješavanje kompleksnih problema.

RAZGOVARAO

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt

RAZGOVOR

ČASNIČKI NAMJESNIK

FILIP TUNJIĆPRVI DOČASNIK
OSRH

RAZGOVOR // FILIP TUNJIĆ

KAKAV JE VAŠ DOJAM O GENERACIJAMA VOJNIKA I DOČASNIKA KOJE DOLAZE, O NJIHOVU VOJNIČKOM DRŽANJU I PONAŠANJU, O NJIHOVOJ TEJESNOJ SPREMNI?

Suvremene generacije vojnika često su vrlo sposobne u korištenju najnovijih tehnologija, što je ključno u modernom ratovanju. Digitalna pismenost i sposobnost brzog učenja novih sustava prednost su u današnjem vojnem okruženju. Kad govorimo o tjelesnoj spremnosti to ovisi o individualnom pristupu treningu i motivaciji. Dok neki ističu važnost visoke tjelesne pripremljenosti, drugi mogu imati izazove s održavanjem kondicije zbog promjena u načinu života ili manjka motivacije. Oružane snage Republike Hrvatske ulažu velike napore u programe tjelesnog treninga, kako bi osigurale da vojnici i dočasnici zadovoljavaju potrebne standarde.

Disciplina i vojničko držanje često su pod utjecajem obuke, tradicije i vojnih vrijednosti. Nove generacije mogu donijeti svjež pristup, ali ključno je osigurati da se poštuju temeljni principi vojne discipline i hijerarhije. Suvremeni vojnici imaju razvijene vještine timskog rada, što je ključno u vojnim operacijama. Liderstvo među mlađim generacijama može biti pod utjecajem modernih pristupa menadžmentu, što može donijeti i nove perspektive.

"Disciplina i vojničko držanje često su pod utjecajem obuke, tradicije i vojnih vrijednosti. Nove generacije mogu donijeti svjež pristup, ali ključno je osigurati da se poštuju temeljna načela vojne discipline i hijerarhije"

ULOGA DOČASNika U MODERNOJ VOJNOJ ORGANIZACIJI DANAS JE DRUKČIJA, VAŽNIJA NO IKAD PRIJE. VRJEDI LI TO I ZA OSRH?

"Hrvatsko vojno učilište i Dočasnicička škola izradili su nove nastavne planove i programe dočasnicičkih izobrazbi, koji su većim dijelom uskladjeni s NATO-ovim kurikulom za dočasnike, ali i dalje poštujući tradiciju OSRH"

Uloga dočasnika u modernim vojnim organizacijama doista je postala ključna, a to vrijedi i za OSRH. Oni su danas ne samo most između vojnika i časničkog kadra, već i nositelji stručnosti, iskustva i vodstva u svakodnevnim operacijama. Njihova je uloga posebno važna u suvremenim vojnim strukturama.

Dočasnici u OSRH često imaju dugo godišnje iskustvo u specifičnim područjima, što ih čini neprocjenjivim za obuku i mentorstvo mlađih vojnika. Nositelji su praktičnog znanja koje se ne može uvijek stечti samo formalnim obrazovanjem.

U današnjim suvremenim vojnim operacijama, gdje su zadaci sve kompleksniji i zahtijevaju brzo donošenje odluka, dočasnici imaju ključnu ulogu u vođenju manjih postrojbi. Oni često izravno provode zapovijedi i osiguravaju da se misija izvrši na vrijeme i na odgovarajući način i ključni su u komunikaciji između vojnika i časnika. Mogu prenijeti probleme i potrebe vojnika višim razinama zapovjedništva, ali i objasniti časničke odluke nižim rangovima. To čini hijerarhiju učinkovitijom i smanjuje mogućnost nesporazuma. Uloga dočasnika u OSRH doista je važnija nego ikad prije. Temelj su operativne učinkovitosti, nositelji iskustva i ključni čimbenik u održavanju visokih standarda profesionalizma. Njihova sposobnost prilagodbe suvremenim zahtjevima i tehnologijama čini ih nezamjenjivima u modernoj vojnoj organizaciji.

RAZGOVOR // FILIP TUNJIĆ

KOJI SU VAŠI OSOBNI PRIORITY NA OVOJ DUŽNOSTI? ŠTO SI ZADAJETE KAO IMPERATIV?

Moj prioritet proizlazi iz vizije i smjernica načelnika GS-a OSRH pa tako i u kontekstu razvoja dočasnika. Smjernica i vizija general-pukovnika Tihomira Kundida stvaranje je dočasnika koji utjelovljuju znanje, vještine i atribute potrebne za uspjeh u nestabilnom, neizvjesnom i složenom bojnom prostoru. Iako je često važno razlikovati izobrazbu i obuku, ova vizija jasno daje do znanja da su to uzajamno uključive aktivnosti. Izobrazba i obuka, zajedno s iskustvom, potrebni su za cijelovit razvoj dočasnika što čini imperativ u radu cijelokupnog dočasnicičkog lanca potpore.

HOĆE LI USKORO BITI NOVITETA VEZANIH UZ ŠKOLOVANJE DOČASNICA?

Buduća operativna okruženja i sigurnosne ugroze zahtijevaju da dočasnici budu bolje obrazovani i upućeni u načine korištenja i integraciju instrumenata nacionalne moći. Danas se od dočasnika očekuje da budu agilni, fleksibilni i prilagodljivi, dočasnici koji su sposobni voditi i podupirati zapovjedni lanac te na taj način osigurati jedinstvo napora koju zahtijeva zajednička interoperabilnost na svim razinama. Naš sustav profesionalnog vojnog obrazovanja dosljedno je davao kompetentne dočasnike, međutim da bismo dostigli nove zadane ciljeve u kontekstu razvoja dočasnika, odgovorili smo snažnom strategijom za unapređenje našeg ljudskog potencijala.

Postizanje ciljeva razvoja dočasnika zahtijeva novi smjer u profesionalnoj vojnoj izobrazbi, koji mora iskoristiti prednost svih dostupnih i novih sustava upravljanja visokvalitetnim pripadnicima u OSRH. Naša strategija teži prema potpuno usklađenoj profesionalnoj vojnoj izobrazbi i sustavu upravljanja talentima koji identificira, razvija i koristi strateški orientirane, kritički razmišljajuće i inovativne dočasnike vješte u praktičnoj i etičkoj primjeni zajedničkih operativnih sposobnosti. Sukladno tome Hrvatsko vojno učilište i Dočasnica škola izradili su nove nastavne planove i programe dočasnicičkih izobrazbi, koji su većim dijelom uskladijeni s NATO-ovim kurikulumom za dočasnike, ali i dalje poštujući tradiciju OSRH.

KAKO HRVATSKI DOČASNICI I VOJNICI ODGOVARAJU NA IZAZOVE UVODENJA NOVIH SUSTAVA U OSRH? MOŽDA JE DOBAR PRIMJER EKIPA IZ HRZ-Α?

Hrvatski dočasnici i vojnici pokazali su iznimnu sposobnost prilagodbe i profesionalizma u odgovoru na izazove uvođenja novih sustava u OSRH. Primjer pripadnika HRZ-a posebno je ilustrativan, jer su oni bili uključeni u uvođenje naprednih tehnologija i sustava, poput višenamjenskih borbenih zrakoplova Rafale i drugih modernih sustava. To ne samo da jača operativne sposobnosti OSRH, već i potvrđuje profesionalizam i predanost hrvatskih vojnika i dočasnika. Sposobnost brze adaptacije, visoka motivacija, timski rad i kontinuirano usavršavanje vojnika i dočasnika u OSRH ključni su čimbenici u uvođenju novih sustava u operativnu uporabu.

"Dočasnici su mentori mladim vojnicima, pomažući im u prilagodbi na vojni život i prenošenju vrijednosti i standarda OSRH. Oni će osigurati da se novi vojnici brzo i učinkovito osposobe za osnovne vojne dužnosti"

"Pripadnici OSRH poznati su po svojoj borbenosti i želji za pobjedom. Ovaj natjecateljski duh posebno dolazi do izražaja upravo na međunarodnim natjecanjima, gdje se žele dokazati kao jedni od najboljih"

ODNEDAVNO OSRH IMAJU I PRVU DOČASNICU NA RAZINI GRANE, ČASNIČKU NAMJESNICU RAMIĆ IZ HRZ-A.

Imenovanje časničke namjesnice Nevene Ramić značajan je korak u promicanju ravnopravnosti spolova u vojnoj službi. Ona je dokaz da su žene u OSRH sve više prepoznate kao ravnopravne sudionice u obrani i sigurnosti zemlje te da im se otvaraju mogućnosti za napredovanje na najviše pozicije. Imenovanje naglašava da su karijere u OSRH temeljene na profesionalizmu, znanju, vještina i rezultatima, a ne na spolu. Časnička namjesnica Ramić postigla je ovu poziciju zahvaljujući svojoj predanosti, iskustvu i sposobnostima, što je jasna poruka da se u vojsci cijeni kvaliteta. Nadasve, ova odluka može poslužiti kao snažan motivacijski faktor za mlađe generacije žena koje razmišljaju o karijeri u vojsci. Ona pokazuje da su sve razine karijere dostupne ženama, uključujući i one na najvišim pozicijama.

MOGU LI DOČASNIČKI ZBOR I DOČASNIČKI LANAC POTPORE UČINKOVITO ODGOVORITI NA ODMRZAVANJE VOJNOG ROKA U HRVATSKOJ?

Vojni rok može pridonijeti jačanju nacionalne sigurnosti i obrambene spremnosti, a s društvenog aspekta jačanju nacionalnog identiteta, discipline i timskog duha među mlađima. Dočasnički zbor i Dočasnički lanac potpore imaju ključnu ulogu u uspješnoj implementaciji tog procesa. Dočasnici su mentori mladim vojnicima, pomažući im u prilagodbi na vojni život i prenošenju vrijednosti i standarda OSRH. Oni će osigurati da se novi vojnici brzo i učinkovito osposobe za osnovne vojne dužnosti. Međutim, još je važnija uloga dočasnika u motivaciji mlađih vojnika i osiguravanju da se osjećaju vrijedno i dio tima te na taj način pokazati im vrijednosti vojne službe.

KAKO OBJASNITI IZVANREDNE REZULTATE NAŠIH VOJNIKA I DOČASNIKA NA MEĐUNARODnim VOJNIČKIM NATJECANJIMA?

Oni su rezultat kombinacije više čimbenika, koji ukazuju na visoku razinu profesionalizma, obuke, motivacije i timskog duha unutar Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Pripadnici OSRH poznati su po svojoj borbenosti i želji za pobjedom. Ovaj natjecateljski duh posebno dolazi do izražaja upravo na međunarodnim natjecanjima, gdje se žele dokazati kao jedni od najboljih, a taj motivacijski faktor proizlazi i iz ponosa koji je iskovani u obrani Domovine i sudjelovanju u međunarodnim misijama. Taj unutarnji ponos i motivacija potiču ih na postizanje vrhunskih rezultata. Važno je istaknuti i potporu koju pruža OSRH i Ministarstvo obrane, logističku i moralnu, u provedbi ove vrste zadaće.

USKORO ĆE U ZAGREBU BITI ODRŽAN SAJAM VOJNE OPREME I NAORUŽANJA ASDA. TAKAV JE DOGAĐAJ ZANIMLJIV I ZA DOČASNIKE?

Prva je zadaća dočasnika biti taktičko-tehnički stručnjak. Kao vojnim profesionalcima takav je događaj uvijek zanimljiv u kontekstu praćenja noviteta u vojnim tehnologijama i njihove primjene u našem pozivu te pozivam sve dočasne OSRH da posjete ovaj sajam u što većem broju.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24. – u daljnjem tekstu Zakon), članka 4. stavka 2. Pravilnika o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine, br. 158/13 i 24/25.) i Plana prijma osoblja za 2025. godinu u Hrvatsku vojsku, s Planom promjena kategorija vojnog osoblja KLASA: 022-03/25-42/02, UR BROJ: 50301-29/23-25-2, od 13. ožujka 2025., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ za prijam kandidata za časnike – vojne pilote

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Ministarstvo obrane prima:

10 kandidata za časnike – vojne pilote (završen najmanje sveučilišni prijediplomski studij ili stručni studij bilo kojeg usmjerenja).

Kandidati moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34. Zakona te ne mogu biti primljene osobe za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Dobno ograničenje:

Kandidati mogu imati najviše navršenih 27 godina života do kraja 2025. godine.

Kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje.

Kandidati prije upućivanja na dragovoljno vojno osposobljavanje trebaju prethodno uspješno završiti pripremno osposobljavanje (seleksijsko letenje).

Po uspješnom okončanju dragovoljnog vojnog osposobljavanja odabrani kandidati za časnike vojne pilote bit će upućeni na Temeljnu časničku izobrazbu.

Nakon završetka časničke izobrazbe kandidati će biti primljeni u djelatnu vojnu službu, bit će im dodijeljen prvi časnički čin i bit će raspoređeni na časničku dužnost.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe: teritorij Republike Hrvatske.

Svi kandidati uz vlastoručno potpisano prijavu moraju priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (ovjerena preslika diplome)
- potvrdu odnosno ispis iz elektroničkog zapisa podataka iz područja radnih odnosa, koji vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- dokaz o državljanstvu RH (preslika domovnice ili osobne iskaznice)
- rođni list
- dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od šest mjeseci).

Kandidati prije upućivanja na osposobljavanje prolaze posebni odabirni postupak. Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Zakonom i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.).

Ministarstvo obrane isključivat će u postupku odabira kandidate koji nisu ispunili neke od uvjeta.

Prijave s dokazima o ispunjavanju traženih uvjeta dostavljaju se Središnjici za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb. Dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti na tel.: 01/3784-636 i 01/3784-812.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je 14 dana od dana objave u Narodnim novinama.

COMBAT PROVEN AIR PROTECTION

SELF PROPELLED AIR DEFENSE GUN SYSTEM

aselsan

KUNA NOVA HRVATSKA KRATKA STROJNICA

Na Automatiziranom strelštu "Vrapčanski potok" u Zagrebu održana je 25. ožujka za predstavnike ustrojstvenih cjelina MORH-a i OSRH prezentacija kratke strojnica Kuna i modularnog službenog pištolja Echelon. Proizvodač HS Produkt predstavio je svoja dva najnovija proizvoda u suradnji s Ministarstvom obrane. Stručnjaci iz tvrtke ukratko su opisali povijest razvoja dvaju oružja, njihove taktičko-tehničke i druge značajke, kao i dosadašnje prodajne uspjehe. Pripadnici operativnih postrojbi OSRH imali su usto priliku isprobati oružja na strelštu. Direktor HS Produkta Željko Pavlin istaknuo je da je tvrtki suradnja s MORH-om i OSRH u razvoju njezinih proizvoda vrlo bitna, te da bi uz dogovor s MORH-om moglo biti organizirano i terensko testiranje Kune i Echelona u postrojbama Hrvatske vojske.

Pripadnici Tenkovske bojne Kune Gardijske oklopno-mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske na prezentaciji strojnica za predstavnike MORH-a i OSRH održanoj na Automatiziranom strelštu "Vrapčanski potok" u Zagrebu

TESTIRAO I NAPISAO
Dubravko Gvozdanović

FOTO
Tomislav Brandt, Dubravko Gvozdanović,
arhiva HS Produkta

Zadnjih se godina kratka strojnica opet nametnula kao jedno od najvažnijih vatrenih oružja suvremenih specijalnih vojnih i policijskih postrojbi. Odnedavno je i u ponudi HS Produkta: već je privukla pozornost stručnjaka, a tu je i prvi kupac

Prve fotografije HS Produktove kratke strojnica Kuna našle su se na internetu na prijelazu iz 2024. u 2025. godinu. Navodno su *procurile* sa zatvorenog vojnog sajma u brazilskom gradu São Paulu. Svi koje je zainteresiralo oružje, koje još nije bilo službeno predstavljeno, počeli su postavljati mnoštvo pitanja o njegovoj prisutnosti na sajmu. Iako je Kuna u kalibru .40 S&W tad još bila u fazi testiranja, bilo je neizbjegljivo da će se informacija brzo proširiti na međunarodnoj sceni. Strojnica je prošla rigorozna testiranja za Vojnu policiju brazilske savezne države São Paula (Polícia Militar do Estado de São Paulo). Kuna je u jakoj konkurenciji, u kojoj se istaknula švicarska kratka strojnica B&T APC, pobijedila na natječaju i osigurala mjesto u vojnoj opremi te postrojbe koja ima desetke tisuća pripadnika.

Nakon službenog predstavljanja krajem veljače i početkom ožujka na sajmovima Enforce Tac i IWA u Nürnbergu, novi proizvod karlovačke tvrtke izazvao je još veću pozornost domaćih i stranih stručnjaka. U našoj zemlji, ono što prvo upada u oči naziv je novog oružja. Kuna mnogima na prvi pogled znači tek životinju: malu, brzu, okretnu i grabežljivu zvijer iz slavonskih i gorskih šuma. No, za Hrvatsku, kuna je oduvijek bila više od zoološkog pojma. Ona je ujedno i moneta, simbol vlasti, grbovna figura, lik na novčiću, ime gardijske brigade, a danas čak i naziv suvremenog naoružanja. U toj jednoj riječi, koja je kroz stoljeća mijenjala kontekst ali nikad važnost, zrcali se povijest naroda koji je često bio prisiljen braniti i svoju ze-

Kratka strojnica Kuna u kalibru

9 x 19 Parabellum.
**Prvo je razvijena
za jači kalibar
.40 S&W, a u
razvoju je model za
kalibr 10 Auto.**

**U planu je i
strojnica u
kalibru .45 ACP**

mlju i svoje ime. Upravo zato, kad je hrvatska vojna industrija početkom XXI. stoljeća razvijala vlastitu kratku strojnici za vojne potrebe, ona nije nosila generičko ime poput MP-21 ili HR-9. Ne, to oružje nosi ime u koje je ugrađena povijest jednog naroda.

EVOLUCIJA STROJNICA

Kratka strojnica (engl. *submachine gun* (SMG), njem. *Maschinengewehr*) pojavila se početkom XX. stoljeća kao odgovor na potrebu za kompaktnim, brzometnim oružjem koje bi se moglo učinkovito koristiti u borbama na malim udaljenostima. Koncept se prvi put realizirao u Prvom svjetskom ratu,

**Kuna u kalibru .40
S&W. Strojnica bez
problema podnosi
jake tlakove tog
metka, koji od
samog početka
djeluje na granici
dopuštenih tlakova**

STRELJAČKO NAORUŽANJE

kad su rovovski sukobi na Zapadnom bojištu otkrili ograničenja pušaka s repetirajućim zatvaračem u bliskim borbama. Njemački su proizvođači oružja razvili, a vojska 1918. godine usvojila prvu pravu (ne treba je zamjenjivati s talijanskim oružjem Villar Perosa), praktičnu kratku strojnici Bergmann MP18. Ime njezina konstruktora Huga Schmeissera (1884. –1953.), postat će sinonim za kratke strojnice, posebice nakon pojave svjetski poznate MP38/40. To je novo oružje bilo izrađeno za metak 9 mm Parabellum (Para). Iako je izvana zadržalo manje-više izgled kratke puške, nagovijestilo je novi trend u dizajniranju vojničkog oružja, koji će intenzivnu uporabu doživjeti u Drugom svjetskom ratu. Izbor kalibra 9 mm Para nije bio slučajan. Radilo se o metku koji se koristio u njemačkim pištoljima Luger i Mauser C96, zbog čega je nova kratka strojnica vojnicima bila poznata te učinkovita. Između dva svjetska rata mnoge su zemlje razvile vlastite inačice kratkih strojница, poboljšavajući dizajn MP18. U Drugom svjetskom ratu ta su oružja postala nužna i silama Osvovine i Saveznicima. Posebice treba istaknuti nekoliko važnih modela, koji su i najviše korišteni. Njemačka kratka strojnica MP40 koristila je slobodni zatvarač, bila je iznimno ergonomična za to doba i jednostavna za masovnu proizvodnju. Metalni sklopivi kundak i brzo punjenje učinili su je popularnom ne samo među njemačkim vojnicima. Korištena je masovno, posebno u padobranskim i oklopnim postrojbama te među časnicima. Sovjetski Savez ostao je vjeran puščanom izgledu prve praktične kratke strojnica MP18. Njegov PPŠ-41, popularni Špagin s karakterističnim bubenjem od 71 metka postao je simbol vojnika Crvene armije. Velika brzina paljbe i otpornost na blato i snijeg činile su ga idealnim za Istočno bojište. S proizvedenih više od šest milijuna primjeraka postao je najmasovnija kratka strojnica Drugog svjetskog rata. Sjedinjene Države prednost su dale svojoj glasnoj, teškoj i robusnoj, ali iznimno učinkovitoj kratkoj strojnici Tommy Gun. Kalibrar .45 ACP davao je snažan udar te bio razoran na malim udaljenostima. Iako iznimno kvalitetno, oružje je bilo i skupo, stoga neprihvatljivo za vojnu ratnu proizvodnju. Ubrzo je zamjenjeno znatno jeftinijom kratkom strojnicom M3, poznatijom pod podcjenjivačkim nazivom Grease Gun. Uvidjevši prednosti koje kratke strojnice pokazuju na bojištu, Britanci započinju proizvodnju poznatog Stena. Iako ružan, Sten je radio, a njegova jednostavnost omogućila je izradu tisuća primjeraka

KUNA KROZ STOLJEĆA – OD KRZNA I GRBA DO VALUTE

Dok su srednjovjekovna carstva na zapadu Europe kovala zlatne i srebrne denare, u slavenskim i ugarskim krajevima trgovalo se i naplaćivalo krvnom. U Hrvatskoj, ponajprije u Slavoniji, najtraženije i najcjenjenije bilo je krvno kune zlatice. Ta sitna i okretna zvijer, cijenjena zbog kvalitete krvna, postala je u XI. i XII. stoljeću standardna jedinica vrijednosti u trgovini i oporezivanju. Naziv kuna nije bio simboličan, već stvaran: porez se naplaćivao doslovnim predavanjem kunina krvna, koje se potom slalo dalje kao sredstvo zamjene. Hrvatski kneževi i banovi izdavali su povelje u kojima se navodilo koliko kuninih koža netko duguje kao da se radi o srebrnjacima.

Pojavljujući se u različitim kontekstima kroz stoljeća, kuna je jedan od najtrajnijih simbola hrvatske povijesti. Njezina uloga seže od srednjovjekovne trgovine i heraldike, preko monetarnog sustava, do suvremene vojne i industrijske primjene. I ostala je prepoznatljiv element hrvatskog identiteta. Veliki povratak kune kao simbola u suvremenoj se Hrvatskoj dogodio 30. svibnja 1994., kad je nacionalna valuta postala hrvatska kuna (HRK), stabilna, prepoznatljiva i dizajnirana s naglašenim simbolima prirode, kulture i državnosti. Koristila se gotovo tri desetljeća, sve do pristupanja eurozoni 1. siječnja 2023. godine. Simbolično i emotivno, kunu mnogi i dalje doživljavaju kao našu valutu, čuvaricu samostalnosti i identiteta u godinama stvaranja suvremene države. Taj kontinuitet dodatno je učvršćen činjenicom da se motiv kune nalazi i na naličju hrvatske kovanice od jednog eura, čime je simbol zadiran i u novoj europskoj monetarnoj integraciji.

Heraldička simbolika kune snažno je prisutna i posebno izražena u grbu Slavonije, gdje je predstavljena kao simbol zemlje. Grb Slavonije kakav danas pozajmimo i kakav se nalazi u grbu Republike Hrvatske postoji od 8. prosinca 1496. Te je godine ugarsko-hrvatski kralj Vladislav II. Jagelović dodijelio grb Kraljevini Slavoniji, o čemu svjedoči i dodijeljena grbovnica. Grb se sastojao od plavog štita s dvije poprečne srebrne (bijele) grede između kojih je smješteno crveno polje po kojem se prema heraldički desnoj strani kreće kuna. U gornjem plavom polju štita nalazila se šesterokraka crvena zvijezda, koja je poslije prikazivana kao zlatna (žuta), kakva se i danas nalazi u grbu Republike Hrvatske. Zanimljivo je navesti kako je zvijezda u grbu Slavonije u duhu tadašnjeg vremena opisivana kao Marsova zvijezda, odnosno kao simbol Marsa, moćnog rimskog boga rata, sina Jupitera i Junone. Igrom rijeći to povezivanje Martove zvijezde (Mars je bio i bog proljeća povezivan s vegetacijom te je po njemu i treći mjesec u godini nazvan mart), koincidira sa srednjovjekovnom latinskom riječju Martes, u prijevodu: kuna.

U srednjovjekovnom grbu Slavonije, koji se u različitim inačicama koristi i danas, kuna se prikazuje kako trči između rijeka Drave i Save. Taj motiv označavao je bogatstvo regije, a poslije je utjecao i na odluku o imenovanju hrvatske valute 1994. godine. Grb Slavonije simbolizira plodnost slavonskih rijeka, snagu i snalažljivost kune, ali i tradiciju Slavonije. U sastavu suvremenog hrvatskog grba, grb Slavonije zauzima istaknuto mjesto među pet povijesnih regionalnih simbola. Hrvatska povijest obilježena je stoljećima otpora, političke podjeljenosti i borbe za samostalnost. Kroz različita razdoblja: od narodnih vladara, preko važne uloge banskih institucija, do vremena Austro-Ugarske, simboli poput kune, grba i sablje stalno se vraćaju u narodnu svijest. Tijekom Domovinskog rata te su simboli ponovno oživjele.

STRELJAČKO NAORUŽANJE

3. GARDIJSKA BRIGADA KUNE – SIMPOL HRABROSTI, BORBENOSTI I ČASTI

U povijesti hrvatske borbe za neovisnost 3. gardijska brigada Hrvatske vojske, poznata pod imenom Kune, zauzima istaknuto mjesto kao jedna od najelitnijih i najuspješnijih postrojbi Domovinskog rata. Ustrojena u travnju 1991., dala je nemjerljiv doprinos u obrani i oslobođanju hrvatskog teritorija te je zapamćena po svojoj odlučnosti, pozrtvovnosti i visokoj borbenoj spremnosti. Nastala je preustrojem i okupljanjem dragovoljaca iz istočne Hrvatske, ponajviše iz Osijeka, Vinkovaca, Đakova, Vukovara, Našica, Županje, ali i sa šireg područja Slavonije, Baranje i Srijema. Brigada je od samog početka imala izražen domoljubni karakter jer su njezini pripadnici bili motivirani isključivo obranom domovine. Ime Kune dobila je simbolično. Kuna je povijesni simbol hrvatske državnosti, ali i mala, brza i okretna životinja čija je prilagodljivost i snalažljivost odražavala ključne karakteristike u ratnim uvjetima. Sve se to poslije odrazilo na borbenu taktiku i mobilnost Brigade. Amblem brigade Kune i danas izaziva poštovanje – i branitelja, i mlađih naraštaja. Brigada je ostala sinonim za snagu, hrabrost i čast. Sudjelovanje u velikim operacijama, uspješno izvršavanje vojnih ciljeva i neupitna odanost domovini učinili su je legendom hrvatske vojne povijesti. Nakon završetka Domovinskog rata 3. gardijska brigada postupno je integrirana u nove ustrojene oblike Hrvatske vojske. Njezino nasljeđe preuzele je Tenkovska bojna Kune Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR), a izvorna ostavština Brigade i dalje živi kroz veteranske udruge i vojne tradicije.

u ograničenim uvjetima. Ipak, njemački MP38/40 dao je prave smjernice za buduće kratke strojnice. Osim određenih dizajnerskih rješenja poput preklopнog kundaka i vertikalno ispod kućišta postavljenog spremnika, ona je jasno odredila i druge stvari. To su smanjenje ukupne mase i dimenzija, primjena novih materijala i naprednih tehnologija koji trebaju pojeftiniti proizvodnju te praktičnost dizajna.

TELEVIZIJSKI PRIJENOS AKCIJE

Završetkom Drugog svjetskog rata postalo je jasno da kratka strojnica kao vojno oružje nema perspektivu. Na obzoru se pojavio koncept jurišne puške s novim metkom srednje jakosti. Začetak mu je u njemačkoj puški StG 44, a nastavljen je sa sovjetskom AK47 i američkom M16. No, unatoč nepovoljnim okolnostima, dvije konstrukcije kratkih strojnica vrlo brzo zaokupljaju pozornost svjetske stručne javnosti te postižu i svjetski uspjeh. Prvi od dva fenomena došao je iz Izraela u vidu kratke strojnica Uzi. Nepostojanje ozbiljnih i suvremenih pogona za proizvodnju složenih konstrukcija oružja te neposredna ratna opasnost od Izraela su zahtijevali izradu jeftine, ali učinkovite strojnice. Rješenje je pronađeno u malo poznatoj seriji čeških strojnica S23/25 inženjera Jaroslava Holečeka (1923. – 1997.). Iz nje je izraelski časnik Uziel Gal (1923. – 2002.) dizajnirao i 1948. godine predstavio kratku strojnici Uzi, koja je 1950-ih ušla u uporabu. Uspjeh Uzija leži u jednostavnom dizajnu te korištenju teleskopskog zatvarača koji omogućuje smještanje spremnika u rukohvat oružja. Time se oružje znatno skraćuje bez gubitka balansa, a ujedno se omogućava njegovo intuitivno i jednostavno, tzv. pištoljsko prepunjavanje. Lako radi na principu slobodnog zatvarača, Uzi je ubrzo postao simbol izraelskih oružanih snaga, ali i popularan u svijetu zbog svoje jednostavnosti, kompaktnosti i pouzdanošću. Koristili su ga deseci zemalja, viđen je u rukama policije, vojske i specijalnih postrojbi širom svijeta. S relativno malo pokretnih dijelova, Uzi se lako

rastavlja, a izrađen je uglavnom od prešanog lima, što ga čini jeftinijim po jedinici proizvoda od ekvivalentnog dizajna izrađenog od metalnih otkivaka. Nikad niti jedna kratka strojnica nije proizvedena u tolikim količinama u kojima je proizведен izraelski Uzi. Dijametalno suprotan pristup konstruiranju i konceptu kratke strojnice primjenili su inženjeri iz zapadnonjemačke tvrtke Heckler & Koch na seriji oružja MP5 razvijenoj sredinom 1960-ih. Rad nove strojnice temeljio se na principima jurišne puške G3,

što znači da je primijenjen sofisticirani sustav bravljenja s pomoću valjičića (*roller-delayed blowback*). Za razliku od većine tadašnjih kratkih strojnica, koje su pucale iz otvorenog zatvarača, MP5 pucao je sa zatvorenim zatvaračem, što ga je, zbog preciznosti i stabilnosti prilikom rafalne paljbe, stavilo iznad konkurenkcije. Zatvarač s valjičićima koristi se kako bi se usporilo, odnosno odgodilo otvaranje zatvarača nakon ispaljenja metka. Nakon što se metak ispali, tlak plinova gura zatvarač unatrag, ali dva valjičića šire se u bočne utore kućišta i usporavaju taj pokret. Tek kad tlak padne na sigurnu razinu, valjičići se povlače i zatvarač nastavlja kretanje unatrag, izvlačeći čahuru i donoseći novi metak. Zbog svojih prednosti MP5 ulazi u sastav mnogih specijalnih i antiterorističkih postrojbi te ubrzo stječe svjetsku slavu. U fokus javnosti MP5 dolazi 1977. godine, tijekom operacije Magična vatra. Tad je kao osnovno oružje uočen u rukama njemačke specijalne policijske postrojbe GSG 9 prilikom uspješnog oslobođanja putnika otetog Lufthansina zrakoplova u Mogadišu, glavnom gradu Somalije. Pripadnici britanskog SAS-a učinkovito ga rabe 1980. prilikom oslobođanja talaca za vrijeme opsade iranskog veleposlanstva u Londo-

Kundak je preklopni i razvlači se po duljini na četiri različite pozicije

nu. Izravan televizijski prijenos bio je ključan za budućnost kratkih strojnica jer je SAS u kratkom vremenu interverirao i oslobođio taoce, eliminirajući većinu terorista. To je postao jedan od najpoznatijih i najdrastičnijih prikaza učinkovitosti specijalnih operacija u povijesti. Kao standardni dio naoružanja specijalaca, kratke strojnica počinju zauzimati ključno mjesto, a MP5 postaje standard među elitnim postrojbama poput britanskog SAS-a, njemačkog GSG 9, američkog FBI-a i mnogih drugih širom svijeta, uključujući i našu Antiterorističku jedinicu Lučko. Rješenje usporavanja zatvarača i prednosti koje proizlaze iz tog sustava vidljivi su i na najnovijem dizajnu hrvatske strojnice Kuna.

IMPROVIZACIJA, SNALAŽLJIVOST I DOMOLJUBLJE

Tijekom 1991., kad je počeo otvoreni oružani napad na Hrvatsku, država nije imala vojsku, a još manje oružje. Embargo na uvoz oružja na terenu je značio snalaženje ili poraz. Tijekom cijelog Domovinskog rata (1991. – 1995) kronični nedostatak svih vrsta oružja incirao je domaća improvizirana rješenja. Hrvatski inženjeri, mehaničari i tehničari iz različitih civilnih tvrtki i škola nisu imali vremena za patente. Bilo je to vrijeme za preživljavanje i pristupilo se brzim rješenjima. U podrumima, radionicama i tvornicama

Kapacitet spremnika obaju modela je trideset metaka, što se smatra standardom za to oružje

STRELJAČKO NAORUŽANJE

nastajalo je oružje koje je, unatoč nedostacima, bilo simbol borbe za opstanak. Što se tiče kratkih strojnica, većina hrvatskih oslanjala se na dizajn i rješenja iz Drugog svjetskog rata. To je i logično, jer se radilo o konstrukcijama koje nisu zahtijevale sofisticiran pristup proizvodnji. Iz tog vremena pamtimmo kratke strojnice zanimljivih imena: Šokac, Zagi, Pieter, Crogar, Vila Velebita, Jelen, Alka, Agram i Ero. Od svih njih jedino je Ero ušao u ozbiljnu serijsku proizvodnju i naoružanje hrvatske vojske i policije. Radilo se o inačici izraelskog Uzija s određenim poboljšanjima. Ero je izrađen od kvalitetnijih materijala, tehnologijom kojom je izrađen i Uzi, a bio je toliko dobar i uspešan da se smatralo kako ga je i nadmašio. Ero je, kao i Uzi, bio namijenjen prije svega pripadnicima postrojbi za posebne namjene, ali i drugima čije je borbeno mjesto zahtijevalo oružje malih dimenzija. Ero je izrađivan i u manjoj inačici, nazvanoj Mini-Ero (opet u skladu s izvornim modelom). No, unatoč kvaliteti i pouzdanosti, Ero ipak nije bio zadovoljavajuće rješenje sa stanovišta suvremenih potreba oružanih snaga. S vremenom je povučen iz aktivne vojne uporabe, a zadržao se u određenim količinama u naoružanju pripadnika MUP-a RH.

Tijekom, a posebice nakon Domovinskog rata, bilo je jasno da Hrvatska treba vlastitu proizvodnju oružja kako bi osigurala samodostatnost,

Sve operativne poluge na strojnici su dvostrane, tj. obostrane, jednako pogodne i lako dostupne ljevacima i dešnjacima

sigurnost i konkurentnost. S tog je stanovišta izrasla vojna industrija, u kojoj se ističe karlovački HS Produkt. Sa svojim pištoljima, jurišnim puškama i bacaćem granata postao je svjetski poznato ime među proizvođačima oružja. Zadnjih godina kratka strojnica opet se nametnula kao jedno od najvažnijih vatrenih oružja suvremenih specijalnih vojnih i policijskih postrojbi. No HS Produkt nije ju imao u svojoj ponudi. Ipak, potreba za suvremenom hrvatskom kratkom strojnicom sad je i kulminirala završetkom razvoja Kune. Uzimajući pažljivo u obzir evoluciju kratkih strojnica, od ranih modela do suvremenih konstrukcija, u tvrtki su došli do nekoliko zaključaka. Osim što oružja trebaju odražavati tehnološki napredak, posebno se moraju prilagoditi trenutačnim borbenim potrebama. Imajući na umu stroge vojne kriterije, HS Produktovi konstruktori pristupili su izradi suvremene kratke strojnice s naglaskom na jednostavnosti, učinkovitosti i prilagodljivosti različitim potrebama budućih korisnika.

MATERIJALI I MEHANIKA KUNE

Kuna je otpočetka predviđena za kalibar .40 S&W i dizajnirana je tako da bez problema podnese jake tlakove tog metka. Poznato je da je kalibar .40 S&W svojevrstan kompromis, koji od samog početka djeluje na granici dopuštenih tlakova. Kako se prije svega radi o pištoljskom kalibru, trebao je zadovoljiti dva osnovna kriterija. Prvi je bio zadržati zaustavnu moć većih kalibara i to 10 mm Auto te .45 ACP. Drugi je bio smjestiti novi kalibar na platformu službenog pištolja kalibra 9 mm Para. No, ubrzo se počinju javljati problemi. Naime, većina je proizvođača požurila ponuditi svoje modele pištolja u novom kalibru, prilagodivši postojeće pištolje 9 mm Para za kalibar .40 S&W. Takav se pristup u praksi nije pokazao dobrim. Dijelovi su se intenzivno trošili, a vijek uporabe takvih pištolja drastično je skraćen, uz učestalo lomljenje pojedinih dijelova. Upravo imajući to na umu, u Karlovcu je odlučeno da se Kuna prvo razvija za jači kalibar .40 S&W kako bi se dobila čvrsta i otporna konstrukcija te da se potom postupno prilagođava slabijem metku 9 mm Para. Danas, kad je Kuna ugledala svjetlo dana, u ponudi su modeli u oba kalibra, a u razvoju je model za kalibar 10 Auto.

Mehanički metalni ciljnici diopterskog tipa, imaju dvije funkcije te su podesivi po visini i pravcu. Moguća je i montaža optičkih ciljnika

Rastavljena Kuna: jedan je od ključnih detalja u konstrukciji sustav bravljjenja s pomoći jednog valjčića (roller)

U planu je i Kuna u kalibru .45 ACP. Kapacitet spremnika obaju modela je trideset metaka, što se smatra standardom za to oružje. Spremni su prozirni, izrađeni od polimera, pa korisnik može uvijek pratiti potrošnju streljiva. Polimer ojačan staklenim vlaknima korišten je i za izradu kundaka i rukohvata. Kundak je preklopni i razvlači se po duljini na četiri različite pozicije. Preklapanje kundaka moguće je isključivo udesno, gdje se učvršćuje za zub koji se nalazi ispred utvrđivača spremnika na desnoj bočnoj strani strojnica te tu ostaje fiksiran. Za vraćanje u rasklopljeni položaj potrebno je kundak energično povući prema sebi. Kundak je odlično uklopljen u siluetu strojnice i izborom duljina koje se reguliraju s pomoći sklopke s donje strane, pa nema razloga da ne odgovara svim korisnicima. Na kućištu i kundaku su dva obostrana QD utora za montažu alki za remen strojnice. Držak rukohvata izvorno je domaćeg dizajna, no izrađen je u stilu puška AR15. To je napravljeno ciljano kako bi se omogućila dodatna nadogradnja prema željama korisnika.

RJEŠENJA S BESTSELERA

Sve operativne poluge na strojnici su dvostrane, tj. obostrane, pogodne i lako dostupne ljevacima i dešnjacima. Poluge na rukohvatu, i to: utvrđivač spremnika, poluga za otpuštanje zatvarača te izbornik (regulator) paljbe uključujući i okidač, izrađeni su od polimera. Žanimljivo je da tekstura hvatnih površina odnosno čekeringa prati rješenja prvotno primjenjena na HS Produktovu bestseleru – pištolju Hellcat, i iznimno je funkcionalna. Sve su operativne poluge intuitivno raspoređene i ergonomski prilagođene strijelcu, a izbornik paljbe također prati obrazac AR15/M16 s tri položaja. Donji

položaj označen ikonom prekriženog metka (zrna) unutar pravokutnika bijele boje odnosi se na zakočen položaj, a srednji s ikonom metka unutar pravokutnika crvene boje označava položaj za pojedinačnu paljbu. Treći položaj, gornji za rafalnu paljbu, označen je s tri jednakih crvenih ikona zrna u pravokutniku. Taj način označavanja položaja stanja oružja poznat je s oružja tvrtke H&K i svojevrstan je standard u industriji. Mechanizam za okidanje smješten unutar rukohvata izrađen je od čelika te opaljenje vrši s pomoći čekića. Okidanje teče glatko, a reset okidača je kratak. Sila okidanja kreće se od 2,5 do 3,5 kg. Ručice za zapinjanje oružja jedine su poluge koje se ne nalaze na rukohvatu. Za razliku od ostalih poluga, izrađene su od metala i nalaze se u sklopu gornjeg, također metalnog, kućišta strojnice. U opuštenom položaju ručice su položene uz tijelo kućišta, a povlačenjem unatrag rasklapaju se i omogućavaju čvrst hват kako bi se strojnica repetirala. Izvorno je zamišljeno da se na vojno-policijском modelu poluge za repetiranje nalaze s obje strane oružja, no može se koristiti i samo jedna poluga sa strane prema izboru i željama korisnika. Ako se želi koristiti samo jedna ručica, ona se u svakom trenutku vrlo jednostavno može prebaciti na bilo koju stranu oružja. Dovoljno je samo povući ručicu za repetiranje u krajnji stražnji položaj, malo je provrtjeti i izvući iz tijela oružja, te jednako tako vratiti na strojnici s one strane koju korisnik preferira i smatra nužnom u skladu s prirodnom poslom. Poluge za repetiranje su *non-reciprocating*, odnosno ne kreću se tijekom paljbe, već ostaju nepomične u prednjem položaju. Osnovna je prednost takve izvedbe ručica za repetiranje u tome da strijelac pod stresom može obuhvatiti oružje bez

STRELJAČKO NAORUŽANJE

KRATKA STROJNICA KUNA

Proizvođač	HS Produkt, Hrvatska
Kalibar	9 x 19 / .40S&W
Način rada	usporeni trzaj zatvarača
Sila okidanja	2,5 – 3,5 kg
Brzina paljbe	750 ± 100 metaka / min.
Masa	2,2 + 0,3 kg (2,3 + 0,3 kg s praznim spremnikom)
Duljina cjevi	6,5 inča (165 mm) s tri ušice (Tri Lug); moguće i 6 inča (152,4 mm) s urezanim navojima
Žljebovi cjevi	šest žljebova i polja s korakom uvijanja udesno, 250 mm za puni krug rotacije (406 mm na .40 S&W)
Kundak	sklopljen ili rasklopljen u četiri pozicije
Ukupna duljina	382 mm (sklopljen kundak); 615 mm (rasklopljen produljeni kundak); 570 mm (rasklopljen kundak u početnoj poziciji)
Širina	55 mm (90 ± 4 mm sa sklopljenim kundakom)
Visina	197 (± 4 mm) sa spremnikom i bez ciljnika; 242 (± 4 mm) bez spremnika i bez ciljnika; 255 (± 4 mm) na .40S&W)
Završni premaz	crni mat
Spremnik	polimerni, 30 metaka
Dodatna oprema	NATO Picatinny šina, M-LOK utori na pozicijama 3, 6 i 9

straha od ozljeđivanja prstiju podupiruće ruke, a u konačnici i od zastoja oružja.

NATO-OV STANDARD

Za razliku od polimernog rukohvata, gornje kućište strojnice, tj. *upper receiver*, izrađeno je u jednom komadu i to od anodiziranog aluminija. Takvo monolitno rješenje daje čvrstoću cijelom sklopu strojnice i omogućava da dodatna oprema poput, primjerice, optoelektroničkih ciljnika, ostane cijelo vrijeme *upucana u nulu*. Kako se otvor za izbacivanje čahura nalazi na desnoj strani strojnice, logično je i da se prazne čahure izbacuju udesno. Na gornjoj strani kućišta nalaze se *Picatinny* šine izrađene u skladu sa standardom NATO STANAG 2324 te mehanički metalni ciljnici. Ciljnici su diopterskog tipa, s dvije funkcije te podesivi po visini i pravcu. Kad se ciljnici sklope i polegnu u ravlinu sa šinama, pojavit će se rudimentarni, tzv. pištoljski ciljnici, koji se koriste u nuždi dođe li do oštećenja podesivih ciljnika. Stražnji ciljnik opet prati prepoznatljiv uzorak u obliku bijelog slova U, već viđenog na zadnjim modelima HS Produktovih pištoljera poput Hellcata ili Echelona. Prednji dio, odnosno obloga cjevi, kao integralni dio gornjeg kućišta opremljen je M-LOK utorima za montažu dodatne opreme. Utori se nalaze na pozicijama 3, 6 i 9. Cijev strojnice je čelična, izrađena klasičnim postupkom hladnog kovanja u domaćim pogonima. Radi se o standardnim pištoljskim cjevima kalibara .40 S&W i 9 mm Para, također već viđenim na HS Produktovim pištoljima.

Cijev je opremljena sa šest žljebova i polja te korakom uvijanja udesno, 250 mm za puni krug rotacije. Trenutačno se Kuna nudi s dvije duljine cjevi: šest inča (152,4 mm) s urezanim navojima, te 6,5 inča (165 mm) opremljenom s tri ušice te Tri Lug adapterom za brzu ugradnju prigušivača i druge opreme poput kompenzatora, plinskih kočnica i sl. Taj je sustav izumio i popularizirao Heckler & Koch za svoje kratke strojnice MP5, a danas je idealno rješenje i na civilnom tržištu za sve popularnije oružje PCC (Pistol Caliber Carbine). U pripremi je i PCC inačica Kune, civilni model s cijevi duljine 12 inča (305 mm), fiksnim kundakom i produljenom oblogom cjevi s više M-LOK utora. Što se tiče gornjeg i donjeg kućišta Kune s rukohvatom, međusobno su spojeni dvjema poprečnim osovinama, tzv. *captive pins*, koje se ne mogu uobičajeno izvući iz tijela oružja.

SRCE ORUŽJA – SUSTAV BRAVLJENJA

Kratka strojница Kuna ističe se naprednim tehničkim rješenjima, a jedan je od ključnih detalja u konstrukciji sustav bravljenja s pomoću jednog valjčića (*roller*). Taj sustav, koji Kunu izdiže u odnosu na sve dosadašnje hrvatske kratke strojnice, omogućuje ne samo veću pouzdanost nego i smanjenje trenja unutar mehanizma. To dovodi do veće preciznosti, manjih vibracija i duljeg vijeka uporabe oružja. Treba biti iskren i reći da je rješenje usporavanja trzaja zatvarača s pomoću valjčića, odnosno prednosti tog rješenja, jasno pokazao sustav legendarne njemačke kratke strojnice MP5. Međutim, prava inspiracija za Kunu pronađena je u rješenju s jednim valjčićem primijenjenom na slovačkoj kratkoj strojnici Stribog A3. Nekom bi se nepažljivom promatraču moglo učiniti da se radi o kopiji tog rješenja. No, riječ je o znatnom poboljšanju tog sustava, kojim je dobivena veća središnja raspoređenost sila koje se javljaju tijekom opaljenja. Poboljšanja primijenjena na Kuninu sustavu bravljenja ne samo da su prijavljena patentnom uredu već je registriran i sam patent. Jedna od vidljivih razlika jest u dodavanju svojevrsnog prstena oko valjčića i opruge koja vrši pritisak na prednji uteg/klizač pravokutnog oblika, koji je inače *odgovoran* za podizanje valjčića. Sam prsten sprečava i ispadanje valjčića iz tijela nosača zatvarača prilikom rastavljanja i sastavljanja,

Što je također jedna od očitih razlika i prednosti u odnosu na rješenje primijenjeno na strojnici Stribog A3. Kad je oružje zabravljeni, odnosno kad se zatvarač nalazi u prednjem položaju, sile povratne opruge guraju i drže zatvarač priljubljen uz cijev oružja, a valjčić se nalazi u donjem (zabravljenom) položaju odvojen od prednjeg utega. Nakon opaljenja metka, tlak djeluje na dno čahure i preko nje gura nosač zatvarača unatrag. Valjčić usporava trzaj unatrag za onoliko vremena koliko mu je potrebno da se podigne iz utora u kućištu, zatim uhvati petu prednjeg utega i povlači ga unatrag. Valja napomenuti kako i prednji uteg također prouzročuje dodatno recipročno kašnjenje na kraju ciklusa, pružajući dodatni djelić sekunde kako bi mehanizam pravilno odradio i ponovno ubacio metak u cijev oružja. Takvo

Mehanizam za okidanje unutar rukohvata izrađen je od čelika, a opaljenje vrši s pomoću čekića. Okidanje teče glatko, a reset okidača je kratak. Sila okidanja kreće se od 2,5 do 3,5 kg

usporavanje trzaja zatvarača dovoljno je da zrno napusti cijev te da tlakovi padnu na sigurnu razinu, na kojoj može doći do bezopasnog razdvajanja dotad čvrstog spoja cijevi i zatvarača. Kad oružje opali, valjak preuzima dio opterećenja koje bi inače nosili klasični sustavi s čeličnim elementima. Takav pametni sustav bravljjenja omogućuje bolju raspoljelu sila čime se smanjuje trenje i istrošenost dijelova, što izravno utječe na dugoročnu pouzdanost i trajnost strojnice.

Prednosti sustava s valjčićem:

1. Manje trenja i manje trošenja: zbog smanjenog kontakta između dijelova, trenje u sustavu bravljjenja znatno je smanjeno. To znači da su dijelovi strojnice manje podložni habanju, što produljuje njezin vijek uporabe i povećava pouzdanost.
2. Veća preciznost: oružje puca iz zabravljenog zatvarača. Manje trenja rezultira stabilnijim pucanjem i smanjenjem vibracija, čime korisnik ostvaruje veću preciznost svakog ispaljenog metka.
4. Brže i pouzdanoje zabravljivanje: sustav bravljjenja s jednim valjčićem omogućuje brže i učinkovitije zabravljanje mehanizma, čime se povećava brzina reakcije i učinkovitost prilikom pucanja, a samim tim i sigurnost oružja.
5. Jednostavno održavanje: zahvaljujući jednostavnoj konstrukciji sustava bravljjenja, Kuna zahtijeva manje održavanja u odnosu na klasične strojnice s kompleksnijim sustavima. Održavanje je brzo i lako, što dodatno olakšava svakodnevnu uporabu i produljuje vijek uporabe oružja.

KAD ORUŽJE PRIČA PRIČU

Kuna se, za potrebe redovitog održavanja i čišćenja, rastavlja vrlo jednostavno i lako, i to na svega šest dijelova, uključujući odvajanje ručice za napinjanje. Budući da je donje kućište s rukohvatom s pomoću dviju osovina spojeno s gornjim kućištem, jasno je da prvo treba izvaditi stražnju, a onda prednju osovinu. Dijelovi se potom odvajaju kao Lego kocke, počevši s kundakom, povratnom oprugom i zatvaračem iz gornjeg kućišta. Rukohvat se može, a i ne mora odvojiti od gornjeg dijela. Zatvarač nije potrebno rastavljati. Međutim, javi li se potreba za tim, rastavlja se na svega četiri dijela. Priča o strojnici Kuna nije samo priča o oružju – to je priča o jednoj naciji. Kuna je kroz stoljeća mijenjala oblik. Bila je krzno, novac, grb, ratni simbol i danas ime suvremene kratke strojnice. U svakoj od tih uloga simbolizirala je nešto važno: vrijednost, snagu, pripadnost. Kratka strojnica Kuna danas nosi u sebi svu tu simboliku, ali i stvarnu vatrenu moć oružja. Kuna kao suvremeno vatreno oružje razvijena je na temeljima iskustva iz Domovinskog rata, inženjerskog znanja i povijesnog ponosa. U svijetu u kojem simboli često postaju prazni, Hrvatska je izgradila oružje koje ne govori samo jezik rata već i jezik povijesti, ponosa i samostalnosti. U metalu i mehanički nove kratke strojnice skriva se priča o zemlji koja je znala prepoznati vrijednost vlastite povijesti i pretočiti je u oružje budućnosti. Kratka strojnica Kuna nije samo alat: ona je povijesna poruka, suvremena snaga i nacionalni ponos, u konačnici utjelovljenje hrvatskog prava da se brani i postoji.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 52. stavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i točke VIII. Odluke o osnivanju Povjerenstva Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomatske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, KLASA: 023-03/16-03/1, URBROJ: 512-01-16-169, od 13. travnja 2016., objavljuje

INTERNI OGLAS
za popunu dužnosti vojnih izaslanika Republike Hrvatske i dužnosti vojnog savjetnika Republike Hrvatske u Stalnoj misiji Republike Hrvatske pri UN-u

1. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadi sa sjedištem u Washingtonu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

2. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske sa sjedištem u Londonu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

3. vojni izaslanik Republike Hrvatske u NR Kini sa sjedištem u Pekingu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

4. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Republici Turskoj sa sjedištem u Ankari

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

5. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Francuskoj Republici sa sjedištem u Parizu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje francuskog jezika: ALCPT: 85 %
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

6. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini sa sjedištem u Sarajevu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

7. vojni izaslanik Republike Hrvatske u SR Njemačkoj i Češkoj Republici sa sjedištem u Berlinu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje njemačkog jezika: ALCPT 85 %
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

8. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Republici Sjevernoj Makedoniji, Republici Albaniji i Republici Kosovu sa sjedištem u Skoplju

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

9. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Republici Poljskoj i Republici Litvi sa sjedištem u Varšavi

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

10. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji sa sjedištem u Beogradu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

11. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Ukrajini sa sjedištem u Kijevu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %

- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

12. vojni izaslanik Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Mađarskoj, Republici Sloveniji i Talijanskoj Republici sa sjedištem u Zagrebu

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- treća razina slijedno rastuće časničke izobrazbe
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Vojni izaslanik sa sjedištem u Zagrebu ujedno obavlja poslove višeg savjetnika u Sektoru za međunarodnu suradnju i sigurnost, Služba za bilateralnu obrambenu suradnju.

13. vojni savjetnik u Stalnoj misiji Republike Hrvatske pri Ujedinjenim narodima sa sjedištem u New Yorku, Sjedinjene Američke Države

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: brigadir
- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij
- znanje engleskog jezika STANAG 3232 ili ALCPT 85 %
- Intergranska zapovjedno-stožerna izobrazba
- sigurnosno uvjerenje: NATO SECRET
- važeće uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti za vojnu službu
- vozačka dozvola B kategorije – aktivan vozač
- da za vrijeme službe u inozemstvu neće ispuniti uvjete za prestanak službe u skladu s člankom 205. stavkom 1. točkom 9. te stavkom 5. istog članka Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Poželjni uvjeti:

- sudjelovanje u misiji UN-a
- međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- radno iskustvo iz područja međunarodne suradnje.

Očekivano vrijeme upućivanja: srpanj – kolovoz 2025., na razdoblje do četiri godine.

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati dostavljaju na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave na Glavnom portalu u sustavu LOTUS Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH.

Kandidati koji ispunjavaju formalne uvjete bit će pozvani na razgovor pred Povjerenstvom Ministarstva obrane za utvrđivanje prijedloga kandidata za imenovanje odnosno upućivanje na dužnosti vojnog izaslanika i druge vojno-diplomske dužnosti te dužnosti u međunarodnim organizacijama i vojnim predstavništvima, koji će se održati na hrvatskom i engleskom jeziku.

Napomena: zainteresirani kandidati moraju imati važeći rezultat testiranja znanja engleskog jezika (STANAG test vrijedi pet godina od testiranja, ALCPT test vrijedi šest mjeseci od testiranja), odnosno dokaz o tome dostaviti do zaključenja internog oglasa.

RATNA MORNARICA

Francuski brodograditelj Naval Group s vremenom je ipak ostvario uspješnu prodaju plovila Gowind. Premda je ponuda u početku nominalno obuhvaćala i izvanobalne ophodne brodove te fregate, proizvođač trenutačno spominje isključivo korvete.

TEKST
Mario Galić

BRODOVI NA ČETIRI KONTINENTA

Brz razvoj računala 1970-ih znatno je utjecao na brodogradnju. Pojava prvih uporabljivih računalnih programa za dizajniranje i projektiranje brodova pojednostavila je rad i otvorila nove perspektive.

Nove sposobnosti među prvima je iskoristilo njemačko brodogradilište Blohm+Voss. Krajem navedenog desetljeća ponudilo je tržištu projekt Mehrzweck-Kombination (u prijevodu: višenamjenska kombinacija), puno poznatiji pod pokratom MEKO. Njemačka mornarica nije bila posebno zainteresirana, no stranih kupaca nije nedostajalo. MEKO je još uvijek ak-

tualan projekt te se stranim kupcima nudi kao MEKO A-300 i MEKO A-400. Nakon uspjeha Njemačke, mnoga su brodogradilišta pokušala ponoviti taj pristup. Tako je 2003. godine nizozemski Damen predstavio projekt SIGMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Approach). Glavna odlika gradnje tih brodova jest integracija geometrijskih modula, što pruža visoku razinu prilagodljivosti zahtjevima kupaca. Nizozemska mornarica nije bila zainteresirana, no nekoliko je brodova prodano Indoneziji, Maroku i Meksiku.

Francuska brodograđevna industri-

ja, ponajviše zastupljena u koncernu DCNS (danas Naval Group), predstavila je 2004. godine projekt raketnih korveta zajedničkog naziva Gowind. Potencijalnim kupcima ponuđeni su projekti Gowind 120, Gowind 170 i Gowind 200. Začeci osnovnog projekta u uspješnom su projektu *stealth* fregate klase La Fayette. U okviru nje izgrađeno je za francusku i druge ratne mornarice (Saudijska Arabija, Singapur, otok Tajvan) ukupno 20 plovila. U projektu korveta Gowind primjenjena su mnoga napredna rješenja koja su razvijana za vrlo uspješan program višenamjenskih fregata FREMM (Fré-

Egipatska korveta
ENS El Fateh, prva
u istoimenoj klasi
proizšloj iz projekta
Gowind, plovi
Sredozemljem na
zajedničkoj vježbi
s NATO-ovom Stajaćom
mornaričkom skupinom
2 (SNMG2)

Foto: U.S. Navy / Petty Officer 3rd Class Ezekiel Duran

RATNA MORNARICA

gate Européenne Multi-Mission). U svakom slučaju, prednost Gowinda trebala je biti velika prilagodljivost, koja dopušta raznolik dijapazon adaptacija. Time se željelo uđovoljiti svakom zahtjevu budućih naručitelja. DCNS je otpočetka imao velika očekivanja od projekta Gowind, no ona se nisu ostvarila. Stoga je nekoliko godina nakon toga tržištu ponuđena proširena paleta, koja je obuhvatila fregate, korvete te odobalni ophodni brod. Potonji, Gowind 1000, zapravo je mogao biti veliki ophodni brod ili korveta. Namjena je u oba slučaja opredodnja otvorenim morima i oceanima. Korvete su bile označene kao Gowind 2500. Prema dostupnim publikacijama, među ponuđenim podinačicama bila je ona namijenjena dugotrajnom djelovanju na otvorenom moru u najtežim uvjetima. Deklarirana autonomija iznosila je tri tjedna. Na krmenom dijelu nalazila se letna paluba s helikopterskim hangarom.

Slijedila je podinačica s naglaskom na povećanim mogućnostima borbenog djelovanja. Stoga su prema konceptu uz top od 76 mm ugrađeni vertikalni lanseri za projektile za protuzračnu obranu (PZO) VL MICA i lanseri protutrobridskih vođenih projektila MM40 Exocet. Na toj osnovi razvijena je i podinačica s povećanim borbenim mogućnostima uključujući i protupodmornička djelovanja (u krmu je ugrađen pasivni tegljeni sonar). Po-

Američki mornarički helikopter MH-60S Seahawk leti iznad argentinskog izvanobalnog (oceanskog) ophodnog broda ARA Almirante Storni na Atlantiku 31. svibnja 2024. Slične brodove proizšle iz koncepta Gowind 90/1000 danas nudi francuski konzorcij Kership

Naval Groupova ilustracija broda Gowind objavljena 2016. godine. Malezijska mornarica odlučila se za taj projekt koji bi rabila kao fregatu, no različiti problemi s domaćim brodogradilištem oduljili su izgradnju klase

duzete su i mjere za smanjenje radarskog odraza. Inačica – fregata bila je označena kao Gowind 3100, istisnine veće od 3000 tona. Riječ je o najpotentnijem Gowindu, s najvećim mogućnostima instalacije različitih sustava.

USPJESI, NEUSPJESI I MOGUĆNOSTI

Naval Group danas, međutim, na svojim internetskim stranicama označava brodove koncepta Gowind isključivo kao korvete. U ponudi fregata ima spomenuti FREMM te fregate FDI/Belh@rra. Ne treba pritom smetnuti s uma da su granice između korveta i fregata danas sve tanje, te da neke mornarice slične brodove označavaju kao fregate, a neke kao korvete. Što se tiče odobalnih ophodnih brodova, Gowind 90 i Gowind 1000 s vremenom su evoluirali i Naval Group ih nudi zajedno s civilnim brodograditeljem Piriou kroz konzorcij Kership utemeljen 2013. godine. Takva plovila zasad ima Argentina, ukupno četiri, s tim da je prvo nekad bilo u sastavu francuske mornarice kao L'Adroit.

Gowind je ostvario dobru prodaju, ali trebalo je vremena. Malezija je početkom 2011. objavila da će uskoro odabratи novu klasu fregata kako bi obnovila flotu ratne mornarice. U prosincu te godine objavljeno je da je odabran francuski projekt Gowind. Ugovor vrijedan 1,9 milijardi dolara obuhvaćao je gradnju šest fregata klase Maharaja Lela duljine 111 metara i istisnine 3100 tona. Dakle, odgovarale su konceptu Gowind 3100, iako je malezijski tisak češće koristio izraz Littoral Combat Ship. Najvažniji dio ugovora bio je francuski transfer znanja i tehnologija malezijskom brodogradilištu Boustead Heavy Industries Corporation (BHIC). Prvi brod, KD Maharaja Lela, porinut je već 27. kolovoza 2017., a očekivalo se da će u operativnu uporabu ući do kraja 2020. Međutim, maritimna testiranja nisu prošla najbolje i primopredaja je stalno odgađana. Ni ona predviđena za 2024. nije obavljena, a trenutačno je aktualni rok kolovoz 2026. godine.

U međuvremenu je započela gradnja brodova KD Raja Muda Nala (kobilica je položena 28. veljače 2017.), KD Raja Mahadi

Ilustracija: Naval Group

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 2nd Class Nicholas A. Russell

Foto: Indonesian Navy / Wahyu Widadi

(18. prosinca 2017.) i KD Mat Salleh (31. listopada 2018.). Početak gradnje broda KD Tok Janggut odgođen je, dok je gradnja broda KD Mat Kilau otkazana zbog velikog rasta troškova prouzročenog kašnjenjem. To nisu jedine nevolje. Ministarstvo obrane Malezije predložilo je 2020. zatvaranje brodogradilišta BHIC te potpisivanje novog ugovora s Naval Groupom za dovršenje brodova. S obzirom na to da bi gašenje BHIC-a značilo i gašenje 200 kooperantskih tvrtki s oko deset tisuća zaposlenih, malezijski parlament spriječio je taj prijedlog.

U PAKETU S RAFALEIMA

U međuvremenu je projekt Maharaja Lela postao jedna od najvećih političkih tema pa su pokrenute i istrage zbog korupcije. Malezijska ratna mornarica navodno je preferirala projekt Sigma, no politika se odlučila za Gowind. Priveden je i bivši generalni direktor BHIC-a pod sumnjom za pronevjenu novca i loše upravljanje. Bez obzira na to kako afera s BHIC-om završi, jedno je sigurno: malezijska mornarica neće tako brzo dobiti svojih pet fregata klase Maharaja Lela. Politika je bila bitna i tijekom odabira projekta Gowind 2500 za egipatsku mornaricu. Konkurirali su mu projekti MEKO A200 i Sigma. No Egipat se 2014. odlučio za Gowind 2500 i to je bio početak puno dublje francusko-egipatske vojno-sigurnosne suradnje. Egipat je iduće godine kupio i dva jurišno-desantna broda klase Mistral prvotno izgrađena za rusku mornaricu. Te su godine ustio za ratno zrakoplovstvo kupljena 24 višenamjenska borbena aviona Rafale.

Ugovor za četiri korvete predviđao je gradnju prve u Francuskoj, a preostalih triju u Egiptu. Zbog toga je gradnja prve – ENS El Fateh (971), prošla bez problema. Kobilica je položena 30. rujna 2015., brod je porinut 17. rujna iduće godine, a primopredaja je obavljena 22. rujna 2017. Sve je zasad prema planu i s gradnjom preostalih triju korveta u brodogradilištu Alexandria Shipyard (ASY). Kobilica za ENS Port Said položena je 16. travnja 2016. Brod je po-

Članovi posade moderne indonezijske fregate KRI I Gusti

Ngurah Rai uoči vježbe RIMPAC 22. Za tamošnju ratnu

mornaricu bila je najavljena i kupnja dviju fregata temeljenih

na konceptu Gowind 2500

OTKAZANO ILI NA ČEKANJU

Poslovi vezani uz Gowind imaju različite ishode. Ministarstvo obrane Rumunjske objavilo je u srpnju 2019. da će tamošnja ratna mornarica, uz trošak od 1,2 milijarde eura, dobiti četiri korvete Gowind 2500. Prva je trebala biti izgrađena u Francuskoj, a preostale tri u brodogradilištu Šantierul Naval Constanța. Ugovor je otkazan 8. kolovoza 2023. Kao razlog navedena su neslaganja u vezi s troškovima gradnje. Zasad nije poznato hoće li Rumunjska uskoro uopće nabavljati nove korvete. Doduše, zemlja se priključila paneuropskom programu razvoja novog plovila European Patrol Corvette (EPC). U međuvremenu je projekt doveo do jednog potprojekta: Multi Modular Patrol Corvette (MMPC). No, na internetskoj stranici Organizacije za združeni razvoj naoružanja (Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement – OCCAR) koja je posvećena MMPC-u zasad nema rumunjske zastave. To ipak ne znači da ta zemlja nije zainteresirana za njegovu nabavu.

U siječnju 2020. tadašnji indonezijski ministar obrane (a današnji predsjednik) Prabowo Subianto tijekom posjeta Parizu objavio je namjeru kupnje 36 aviona Rafale, četiriju podmornica Scorpène i dviju fregata Gowind 2500. U međuvremenu je narudžba za Rafale povećana na 42 letjelice, a pripadajući ugovor potpisana je 10. veljače 2022. Ugovor za kupnju dviju podmornica Scorpène potpisana je 28. ožujka 2024. Ugovor za kupnju dviju fregata Gowind 2500 još uvijek nije potpisana.

Ministarstvo obrane Grčke objavilo je 2021. da razmatra narudžbu pet korveta Gowind 2800HN koje bi se temeljile na projektu Gowind 2500. Procijenjena vrijednost ugovora bila je pet milijardi eura. Zasad nije donesena nikakva odluka jer postoji ozbiljan konkurent – MMPC. Nakon Francuske i Italije, koje su pokrenule program, Grčka je bila treća koja se pridružila. Trenutačno je uključena i Španjolska te Norveška.

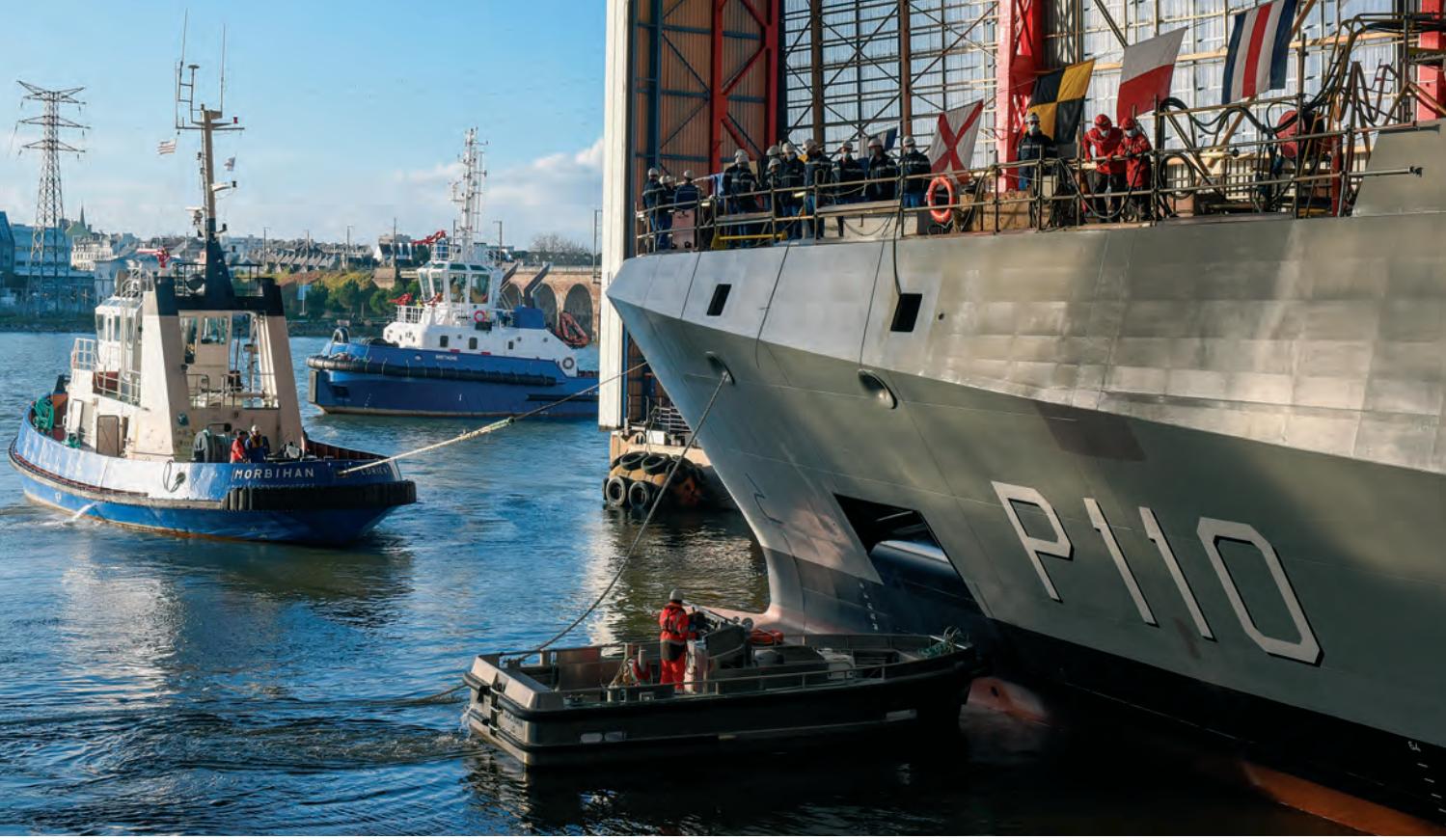

Foto: Naval Group

rinut 7. rujna 2018., a primopredaja je obavljena 6. siječnja 2021. godine. ENS El Moez porinut je 12. svibnja 2019., a ENS Ismailia (prvotno Luxor) 14. svibnja 2020.

Gowind su izabrali i Ujedinjeni Arapski Emirati, koji su u ožujku 2019. potpisali ugovor za dvije korvete klase Bani Yas. Projekt je gotovo identičan egipatskom. Ugovor koji je potpisao UAE zanimljiv je zato što ima opciju gradnje još dviju korveta u domaćem brodogradilištu Abu Dhabi Ship Building Company. Prve dvije izgrađene su u Francuskoj i to unutar rokova. Primopredaja korvete Bani Yas obavljena je 29. studenog 2023., a Al Emarat 27. lipnja 2024. Ako se pribroji L'Adroitova služba u francuskoj mornarici, brodovi proizšli iz koncepta Gowind bili su u sastavima mornarica četiri kontinenata.

OGLEDNI BRODOVI

Budući da je egipatska klasa El Fatah najuspješniji program projekta Gowind, ona je najbolja i za detaljniji opis. S istisninom od 2600 tona i 102 metra duljine velika je višenamjenska korveta koja ulazi među najsuvremenije na svijetu. Ugrađeno naoružanje omogućava djelovanje protiv ciljeva u zraku, na morskoj površini i u podmorju.

Na pramcu je ugrađen Leonardoov automatski brodski top OTO 76/62 mm Super Rapid. Namijenjen je za gađanje površinskih i zračnih

Bani Yas, prva od dviju korveta Gowind za Ujedinjene Arapske Emirate, izgrađena je u Naval Groupovu brodogradilištu u Lorientu

ciljeva. Leonardo u svojim promidžbenim materijalima navodi da je masa topa bez streljiva 7900 kg te da može ispučavati 120 projektila u minuti. Elevacija topa kreće se od -15 do +85 stupnjeva. Domet topa ovisi o vrsti uporabljenog streljiva. Sa standardnim projektilima iznosi 16 000 m, sa streljivom OTO SAPOMER 20 000 m, a s vođenim streljivom GLR (Guided Long Range) OTO Vulcano 76 čak 40 000 m. No, potonje je streljivo još u razvoju. Za blisku obranu, na svaki je bok broda ugrađena po jedna daljinski upravljiva Nexterova paljbena stanica Narwhal s topom od 20 mm. Između topa i nadgrađa nalaze se dva vertikalna lansera za protuzračne vođene projektil VL (Vertically Launched) MICA (Missile d'Interception et de Combat Aérien) tvrtke MBDA. Postoji teoretska mogućnost da se umjesto projektila VL MICA ugrade lanseri za potentnije projektili Aster 15. Lanseri su raspoređeni u dva reda po osam ćelija, što znači da se brod može naoružati s najviše 16 projektila VL MICA. MBDA navodi da je projektil dug 3,1 m, a promjer

Egipatska korveta Port Said, druga u klasi El Fatah (koncept Gowind), fotografirana u rujnu 2018. uoči porinuća u brodogradilištu u Aleksandriji

Foto: Cyril Abad – Naval Group

RATNA MORNARICA

Foto: HRM

U svibnju 2012. brod L'Adroit i njegova posada bili su u Splitu, u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici

Foto: HRM

OD FRANCUSKE DO ARGENTINE

Prvi brod izgrađen prema konceptu Gowind ima zanimljivu priču. Tadašnji DCNS izgradio ga je vlastitim sredstvima i kapacitetima kako bi promovirao Gowind, a onda ga je na tri godine iznajmio francuskoj mornarici. Ona ga je 19. ožujka 2012. službeno uvela u operativnu uporabu, no pritom se obvezala da će ga ustupati DCNS-u u svrhu promidžbe. Tako je L'Adroit na početku operativne uporabe bio svojevrstan demonstrator. Zanimljivo je da je u svibnju 2012. bio i u Splitu, u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici. Reklamiranje je ipak urođilo plodom. Ministarstvo obrane Argentine potpisalo je u srpnju 2018. ugovor s DCNS-om o kupnji L'Adroita, ali i još triju brodova. Najstariji brod preimenovan je u ARA Bouchard te prilagođen potrebama argentinske mornarice, a slijedio je ARA Piedrabuena, ARA Almirante Storni i ARA Almirante Bartolomé Cordero. Zadnji naručeni brod isporučen je naručitelju 11. srpnja 2022.

Prema podacima argentinske mornarice, oceanski op-hodni brod ARA Bouchard dug je 87 i širok 13,6 metara. Gaz mu je 3,8 m, a puna istisnina 1650 tona. Pogon čine dva dizelska motora Anglo Belgian Corporation (ABC) V12 DZC, pojedinačne snage 3000 kW (4023 KS), dosta do za vršnu brzinu koja iznosi 21 čvor. Pri brzini krstarenja od 12 čvorova doplov je 7500 nautičkih milja. Posadu čini 39 časnika, dočasnika i mornara. Ostala tri broda malo se razlikuju od Boucharda: imaju veći gaz (4,2 m), manju vršnu brzinu (20 čv) te manji doplov pri brzini krstarenja (7000 NM).

L'Adroit je prvotno bio naoružan topom od 20 mm. Argentinska ratna mornarica na pramce svih brodova klase Bouchard ugradila je Leonardovu paljbenu stanicu Marlin 30 s topom ATK MK44 kalibra 30 x 174 mm. Maksimalna udaljenost djelovanja topa je 3500, a učinkovita 2000 m. Borbeni komplet sastoji se od 160 granata. Paljbenom stanicom Marlin 30 upravlja se daljinski iz borbenog središta broda. Međutim, može djelovati i autonomno jer je ugrađen sustav za usmjeravanje paljbe, koji se sastoji od dnevne i infracrvene kamere te laserskog daljinomjera. Masa bez streljiva iznosi 1430 kg, stoga je Marlin 30 pogodan za ugradnju na male borbene brodove.

Uz paljbenu stanicu, na svakom je boku brodova klase Bouchard postavljena i jedna teška strojnica kalibra 12,7 mm. Svaki je brod opremljen i višenamjenskim vodenim topom. Na krmi je letna paluba i helikopterski hangar. Zasad nema potvrde da su na brodove klase Bouchard ukrcani helikopteri. Neki izvori tvrde da su umjesto helikoptera raspoređene izvidničke besposadne letjelice Schiebel Camcopter S-100. Obavljena su i probna djelovanja helikopterske letjelice RUAS-160, koja je zajednički proizvod argentinskih tvrtki Cicaré SA i INVAP SE.

Ophodni brodovi klase Bouchard namijenjeni su za širok spektar misija pomorske sigurnosti, kao što su borba protiv piratstva i terorizma, borba protiv krijućarenja droge, zaštita okoliša, humanitarna pomoć, traganje i spašavanje na otvorenom moru i oceanima.

tijela mu je 160 mm. Lansirna masa mu je 112 kg, od čega 12 otpada na prefragmentiranu bojnu glavu. Maksimalna brzina MICA-e iznosi četiri Macha, a pogoda zračne ciljeve na udaljenostima već od 500 m pa sve do 20 km te na visinama iznad 11 000 metara.

Što se tiče protubrodskog oružja, Egipat je također kupio sustav iz palete tvrtke MBDA. Klasa El Fateh nosi osam raket Exocet MM40 Block 3. Promidžbeni materijal opisuje projektil mase 780 kg i duljine manje od šest metara te promjera 350 mm. Navodno postiže visoku podzvučnu brzinu od 0,9 Macha, a ciljeve pogađa s maksimalne udaljenosti

od 200 km. Navođenjem s pomoću GPS-a te kontrolom prilaska preko programiranih točaka može se koristiti i protiv ciljeva na kopnu. Exocet MM40 Block 3 može usto napadati cilj iz različitih azimuta i leteći iznimno nisko iznad mora (*sea-skimming*), što otežava njegovo otkrivanje. MBDA je u međuvremenu predstavila i dodatno poboljšanu podinačicu MM40 Block 3c, za koju navodi da joj je do-

RATNA MORNARICA

BESPOSADNI MINIHELIKOPTER

Na krmi korveta Gowind klase El Fateh nalazi se letna paluba s pripadajućim hangarom dosta velikim za helikopter mase pet tona. Neki izvori spominju i deset tona. No, zanimljivo je da niti jedan ne navodi tip helikoptera koji će egipatska mornarica rabiti na klasi El Fateh, niti je dostupna fotografija koja pokazuje da je i jedan helikopter sletio na neki od brodova te klase.

Brodovi klase El Fateh mogli bi biti opremljeni po dvjema izvidničkim besposadnim letjelicama Camcopter S-100. Tu je helikoptersku letjelicu izvorno razvila austrijska tvrtka Schiebel Elektronische Geräte u suradnji s njemačkom tvrtkom DBD. Schiebelov je Camcopter S-100 izveo prvi javni let još 2005. godine. Među prvim kupcima bili su Ujedinjeni Arapski Emirati i Njemačka. Talijanska ratna mornarica postala je 2014. godine prva europska mornarica koja je počela operativno rabiti S-100, prethodno ga opremivši elektrooptičkim / infracrvenim (EO/IR) taktičkim nadzornim sustavom Wescam MX-10 i sustavom za praćenje i identifikaciju Shine Micro AIS (Automatic Identification System).

Camcopter S-100 izgleda poput klasičnog helikoptera. Ima dvokraki rotor raspona 3400 mm, a duljina mu je 3110, visina 1120 i širina (bez rotora) 1240 mm. Masa prazne letjelice je 114 kg, a maksimalna poletna masa 200 kg. U zraku može ostati šest, a uz dodatni vanjski spremnik goriva i deset sati. Dostupna su dva tipa motora. Jedan je četverotaktni Wankelov motor Austro Engine AE50R snage 54 KS, a drugi motor koji je razvio Schiebel snage 59 KS, koji radi na kerozin. Tvrtka spominje i da je maksimalna brzina letjelice 185 km/h, a krstareća 102 km/h za najbolju izdržljivost. Uobičajeni je doseg podatkovne veze 200 km. Za mornaričke je inačice bitno da mogu uzljetati s broda ili slijetati na njega sve do stanja mora 5.

Camcopterom se može upravljati ručno, ali i preprogramirano s pomoću GPS-a. U Hrvatskoj je jedan Camcopter S-100 za nadzor Jadrana koristilo Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Dobiven je od Europske agencije za pomorsku sigurnost (European Maritime Safety Agency – EMSA), a u operativnoj uporabi bio je od rujna 2019. Nažalost, ona nije dugo trajala: 28. kolovoza 2020. srušio se na Braču.

met u klasi od 250 km. I ne samo to: manje je mase (530 kg) i duljine (4,7 m) od prethodnice.

Dva četverostruka lansera nalaze se po sredini broda, na nadgrađu između jarbola i dimnjaka.

U oružnom paketu su i dva trostruka torpedna uredaja B515 za torpede MU90/Impact. Taj laki torpedo razvio je francusko-talijanski konzorcij Eu-

rotorp, u kojem su danas tvrtke Naval Group, Thales i Leonardo. Dizajniran je za korištenje s brodova i zrakoplova. Pokreće ga elektromotor tvrtke Atlas Elektronik snage 120 kW s promjenjivom brzinom vrtnje, s tim da se električna energija dobiva s pomoću baterija francuske tvrtke Saft, koje rade na slanu vodu. Duljina torpeda je 2,85 m, promjer 324 mm, a masa 300 kg. Vršna brzina torpeda MU90 je 50 čvorova, a najčešće rabi brzinu oko 29 čvorova, idealnu za traganje i uočavanje cilja. Dubina s koje M90 može operativno djelovati proteže se od tri do tisuću metara.

ELEKTRONIČKI SUSTAVI

Na klasi El Fateh glavni je senzor za otkrivanje ciljeva u zraku i na morskoj površini 3D radar SMART-S Mk2 tvrtke Thales Nederland B.V. Radar ima instrumentalni doseg od 250 km, iako na toj udaljenosti otkriva samo jako velike avione. Primjerice, mornarički ophodni avion veličine P-8 Poseidona otkriva na najvećoj udaljenosti od 200 kilometara. Borbene avione, ovisno o veličini, na 100 do 150 kilometara. I ono najvažnije, protubordske vođene projektili s vrlo malim radarskim odrazom na udaljenosti od 50 km. Objekti na morskoj površini otkriva na najvećoj udaljenosti od 80 km. Radarski računalni sustav omogućava istodobno praćenje do 750 objekata/ciljeva. Mase 2100 kilograma, taj se radarski sustav može ugrađivati i na manja borbena plovila.

Na korvetama klase El Fateh antena radara SMART-S Mk2 nalazi se u integriranom *stealth* jarboli izrađenom od kompozitnih obloga.

Za navođenje topničke paljbe ugrađen je elektrooptičko / radarski sustav STIR EO Mk2, također proizvod tvrtke Thales. Na korvetama klase El Fateh njegova je primarna zadaća usmjeravanje paljbe pramčanog topa od 76 mm. Stoga je blok s elektrooptičkim sustavima i radarskom antenom smješten na krov zapovjednog mosta. Sekundarna je zadaća motrenje morske površine

Foto: Schiebel

i otkrivanje objekata koji se teško otkrivaju radarem. Kamera u boji, infracrvena kamera, kromatska kamera omogućavaju optičku identifikaciju objekata na udaljenosti većoj od pet kilometara. Uz te kamere ugrađen je i laserski daljinomjer. Sekundarna je namjena elektrooptičkog / radarskog sustava STIR EO Mk2 navođenje projektila brod-zrak koji imaju poluaktivni radarski sustav navođenja. Primjerice, to su Sea Sparrow i Standard Missile (SM-1 i SM-2).

Još jedan proizvod iz Thalesova kataloga ugrađen na egipatske korvete jest sustav za električno djelovanje Vigile Mk 2 (ESM). On osigurava otkrivanje elektromagnetskog zračenja svih vrsta u rasponu od dva do 18 GHz. Mnogi izvori navode oznaku Vigile 200, iako se na Thalesovim internetskim stranicama taj sustav uopće ne spominje. Za nadzor električke komunikacije i zaštitu vlastite rabi se C-ESM sustav ALTESSE-H. Pokriva raspon frekvencija od 30 do 3000 MHz.

NEOBIČAN POGON

Dostupni izvori navode i da su brodovi klase El Fateh opremljeni sonarom CAPTAS-2. On je dio Thalesove serije

Foto: Adrien Daste – Naval Group

Schiebelova besposadna letjelica Camcopter; primjerak na fotografiji u uporabi je francuske mornarice

Za konstrukciju korveta Gowind podrazumijeva se stealth jabol izrađen od kompozitnih obloga

aktivno-pasivnih tegljenih sonara CAPTAS (Combined Active and Passive Towed Array Sonar) namijenjenih ugradnji na različite tipove plovila – od malih korveta pa sve do razarača. Za najmanje brodove namijenjen je CAPTAS-1. Za velike korvete i fregate istisnine veće od 1500 tona namijenjen je CAPTAS-2. Najveći, CAPTAS-4, namijenjen je za velike ratne brodove, a ugrađen je u britanske fregate Type 23 i Type 26, francuske i talijanske fregate FREMM, španjolske F110 i čileanske T-23. Ugradivat će se i u nove američke fregate klase Constellation.

CAPTAS-2 u pasivnom načinu djeluje u rasponu frekvencija od 100 do 4200 Hz. U aktivnom načinu djeluje u rasponu od 900 do 2100 Hz. Širina pojasa prijenosa je do 640 Hz. Duljina impulsa je od jedne do 16 sekundi. Raspon dubina djelovanja je od 0 do 250 metara. Thales tvrdi da CAPTAS-2 može otkrivati podmornice s klasičnim pogonom na udaljenosti do 144 000 jardi, odnosno 131 000 metara. Ako je to točno, onda je jasno zašto se ugrađuje u korvete i fregate širom svijeta. Električnim sustavima i naoružanjem upravlja zapovjedno-nadzorni sustav SETIS tvrtke Naval Group. SETIS se na službenoj internetskoj stranici tvrtke spominje više puta, ali bez ikakvog opisa. Na sajmu EuroNaval 2024 tvrtka Naval Group prikazala je SETIS-C, sa znatno povećanim mogućnostima nadzora besposadnih letjelica i autonomnih plovila.

Korvete klase El Fateh imaju i vrlo neobičan pogon CODED (**C**ombined **D**iesel-electric and **D**iesel-mechanical). Sastoji se od jednog dizelskog motora, koji izravno pokreće brodski vijak, te najmanje jednog elektromotora, koji pokreće zaseban brodski vijak. Postoje i izvedenice u kojima su elektromotori smješteni u azipode kako bi se povećala pokretljivost broda pri vrlo malim brzinama.

Točna konfiguracija CODED pogona na klasi El Fateh nije poznata, osim da se sastoji od dva dizelska motora tvrtke MTU i dva elektromotora tvrtke Leroy-Somer. Taj pogon osigurava vršnu brzinu od 25 čvorova te doplov od 4500 nautičkih milja pri brzini krstarenja od 15 čvorova.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno **do pet kandidata**, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Rok za podnošenje prijava je **9. svibnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednakno na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2025.)

- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16, 97/17 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne boduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program u skladu s bodovalima ostvarenim na ispitima državne maturi i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke IV. Odluke potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra obrane (KLASA: 023-03/25-03/1, URBROJ: 512-01-25-47) od 29. siječnja 2025., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV
ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE ŠKOLE
ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT
FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronauteka – vojna kontrola zračnog prometa (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronauteka – vojna kontrola zračnog prometa (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i praktična obuka za vojnog kontrolora zračnog prometa u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin", Zemunik Donji.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativan sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima za poslove obrane.

Studij traje ukupno deset semestara. Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronauteka – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronauteka – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i ljetačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednakno na muški i ženski spol.

Kandidati – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost dodjele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja, ako to žele.

Rok za podnošenje prijava je **2. svibnja 2025.**

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku na mrežnoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pisanim putem na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2009. godine ili stariji
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- opći uspjeh najmanje 3,00 u prethodnoj školskoj godini
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomočno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta

za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16, 97/17 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij – uspješan završetak selekcijskog letenja.

Kandidati trebaju priložiti:

- popunjeno obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- dokument kojim se dokazuje upis u 3. razred srednje škole u šk. god. 2024./2025.
- presliku svjedodžbe 2. razreda srednje škole
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na selekcijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2025.

Kandidati – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije selekcijskog letenja, moći će, ako to žele, s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima za poslove obrane.

PODLISTAK

Jedini ruski nosač zrakoplova više je od osam godina u brodogradilištu u Murmanskoj oblasti na remontu i modernizaciji. Ondje je doživio toliko problema da je pitanje hoće li se uopće vratiti na more

TEŠKE PLOVIDBE (XVI. DIO)

KUZNJECOV NOSAČ KOJI NE PLOVI

Sovjetski vojni teoretičari posebno su voljeli širiti teorije kako su nosači zrakoplova zastarjeli, praktički neupotребljivi, te da je njihova gradnja zapravo bacanje novca. Takvo se što moglo čuti i među admiralima nekadašnje Jugoslavenske ratne mornarice. Naravno, upitno je koliko bi potonjima nosač u Jadranu uopće bio potreban. Međutim, čim je sovjetska brodogradnja, bolje rečeno ukrajinska, došla do tehničke razine da može graditi tako velike i složene brodove, sovjetski admirali s entuzijazmom su čekali prvi pravi nosač zrakoplova. Doduše, prvi pokušaj sovjetske mornarice da dobije luke nosače zrakoplova bio je Projekt 1143 Krečet, poznatiji kao klasa Kijev. Od 1975. do 1987. u sovjetsku su mornaricu ušla četiri broda te klase. Bili su svojevrstan hibrid krstarice i lakog nosača zrakoplova. Pramac je bio pre-

nakrcan naoružanjem. Zapovjedni otok zauzimao je veći dio desnog boka, a na lijevom se nalazila letna paluba. S klase Kijev djelovali su avioni s okomitim / kratkim polijetanjem i slijetanjem (V/STOL) Jakovljev Jak-38, čija je borbenu vrijednost bila gotovo nikakva. Stoga su glavno zrakoplovno naoružanje zapravo bili protupodmornički helikopteri Kamov Ka-25 i Ka-27. Klasa Kijev cijelo je vrijeme aktivne uporabe zbnjivala zapadne analitičare. Manjini se takav koncept svjđao, dok je većina tvrdila da nema smisla. Svi su brodovi klase Kijev nakon raspada SSSR-a ušli u rusku mornaricu te su, osim zadnjeg izgrađenog – Bakua, otpisani 1993. godine. On je nakon opsežne i preskape preinake pretvoren u indijski nosač INS Vikramaditya te je još uvijek operativan. Prenamjena je bila toliko skupa da je zasluzila poseban tekst u podlistku *Teške plovidbe* (očekujte ga uskoro, op. ur.).

BEZ NUKLEARNOG POGONA I KATAPULTA

Prije nego što prijeđemo na iduću sovjetsku klasu nosača, vrijedi spomenuti da dva broda građena prema Projektu 1143 nisu ni trebala biti pravi nosači. Njihova osnovna namjena trebala je biti provjera sposobnosti sovjetskih projektanata i brodogradilišta da izgrade tako složen projekt. To se prije

TEKST
Mario Galić

Foto: UK MOD / Crown copyright / L(Phot) Dave Jenkins

svega odnosilo na Brodogradilište 444 sa sjedištem u ukrajinskom gradu Mikolajivu (rus. Nikolajev) na Crnom moru. Nakon uvođenja u operativnu uporabu, nosači su trebali poslužiti prije svega za obuku letne skupine, ponajviše pilota. Kobilica prvog položena je u travnju 1982., a drugog u prosincu 1985. Već od samog starta, Projekt 1143.5 bio je pun kompromisa. Kao prvo, nije dobio nuklearni, već zastarjeli pogon s parnim kotlovima i parnim turbinama. Vjerojatno je to bio svojevrstan eksperiment, jer bi nuklearni reaktori također pogonili parne turbine. Usto, parni pogon je 1980-ih i dalje bio čest na ratnim brodovima sovjetske mornarice. Razvoj plinskih turbina u SSSR-u tad je bio tek u začetku, i to isključivo u ukrajinskim institutima i tvrtkama.

Kao drugo, sovjetski inženjeri nikako nisu uspijevali razviti parni katapult. Zbog toga je primijenjeno rješenje koje su izumili Britanci za protupodmorničke krstarice / lake nosače zrakoplova klase Invincible. Međutim, onđe je na letnu palubu planski ugrađena skakaonica kako bi se osiguralo sigurnije polijetanje V/STOL aviona Sea Harrier, koji su mogli polijetati i okomito. Na nosače Projekt 1143.5 ugrađena je u nuždi, jer u trenutku gradnje sovjetska industrija nije bila dovršila razvoj parnog katapulta. Na dvama nosačima Projekt 1143.5 ska-

Zadnji dani plovidbe Admirala Kuznjecova. Brod su u La Mancheu 24. siječnja 2017. fotografirali pripadnici OS-a Ujedinjene Kraljevine koji su ga pratili avionima Eurofighter Typhoon i fregatom HMS St Albans (Type 23)

kaonica je pod prilično oštrim kutom od 14,3 stupnja kako bi se osigurao veći napadni kut u trenutku odvajanja aviona od letne palube. Nosači Projekt 1143.5 imali su još jednu neobičnu odliku – zadržali su vlastitu protubrodsko-raketnu komponentu. Naime, projektanti su predviđeli 12 vertikalnih lansera za protubrodске vodene projektili P-700 Granit (NATO-ova oznaka SS-N-19 Shipwreck). Lanseri su ugradeni na pramčanom dijelu, otprilike na sredini skakaonice. To je učinjeno kako bi se nosače moglo barem formalno proglašiti velikim krstaricama s ravnom palubom. To je bilo i nužno da bi im Turska, u skladu s Montrealskom konvencijom, dopustila prolaz kroz Bospor i Dardanele. S obzirom na to da su projektili Granit u međuvremenu zastarjeli, a da su lanseri zauzimali jako puno oskudnog

PODLISTAK

prostora na svakom nosaču zrakoplova, u međuvremenu su uklonjeni.

URED NA RUBU PROPASTI

Nosač zrakoplova Leonid Brežnjev porinut je 6. prosinca 1985. Maritimna testiranja prošao je pod imenom Riga, a danas nosi ime Admiral flote Sovjetskog Saveza Kuznjecov. Nakon raspada SSSR-a 1991. godine, novoustrojenoj je ruskoj mornarici sukcesijom pripao Kuznjecov.

I prije raspada SSSR-a bilo je jasno da s nosačem Brežnjev / Riga neće biti lako. Još od prvih testiranja kasnih 1980-ih pojavili su se brojni problemi. Brod je bio prevelik i mogao je pristati u samo dvije luke unutar SSSR-a.

Nastao je problem i s letnom skupinom. Za nosače Projekt 1143.5 razvijana su dva višenamjenska borbeni aviona – MiG-29K i Su-33. Letna testiranja pokazala su da je za uporabu na nosaču sa skakaonicom znatno pogodniji bio manji i, puno važnije, lakši MiG-29K. Stoga ne čudi da su mu sovjetski admirali bili skloniji. Problem je nastao nakon raspada SSSR-a, kad je Kremlj odlučio da će u svakom pogledu favorizirati Suhoj. Rezultat je to da je rusko zrakoplovstvo gotovo potpuno prestalo naručivati MiG-29. Projektni ured Mikojan i Gurevič našao se na rubu propasti i u međuvremenu je praktički nestao, a svi pokušaji razvoja poboljšanih dvadeset devetki bili su neuspješni. Ruska ratna mornarica odlučila je u skladu s tim da će nosač Kuznjecov imati letnu skupinu sastavljenu isključivo od aviona Su-33, koji je jako modificiran Su-27. A to *jako modificiran* znači, uz ostalo, i prilično veliku masu praznog aviona. Suhoj nikad nije objavio taj podatak. Zapadni izvori tvrde da je ona oko 18, iako je vjerojatnije da je veća od 19,5 tona. Zbog toga prilikom slijetanja na nosač masa Su-33 nikad nije manja od 20 tona, a u pravilu je i koju tonu veća. Usprkos ugradnji kavnarda i poboljšanjima krila, minimalna brzina slijetanja je 240 km/h. To nije idealno, ali nije ni loše.

Znatno je veći problem polijetanje. Kako bi se osiguralo dostatno ubrzanje do kraja skakaonice, u Su-33 ugrađen je motor AL-31F-3 koji kratkotrajno daje potisak od 125,5 kN. Tek

U skladu s pogonom s parnim kotlovinama i parnim turbinama, jedno je od obilježja Kuznjecova – puno dima iz dimnjaka. Na fotografiji iz 2012. godine u društvu je britanskog razarača HMS Liverpool (Type 42)

Nosač Leonid Brežnjev porinut je 6. prosinca 1985. Maritimna testiranja prošao je pod imenom Riga, a danas nosi ime Admiral flote Sovjetskog Saveza Kuznjecov

za usporedbu, potisak motora u normalnom režimu rada je 74,53 kN, a s naknadnim izgaranjem 122,58 kN. Stoga točno zvuči podatak da je radni vijek AL-31F-3, kad se koristi na avionu Su-33 baziranim na nosaču Kuznjecov, tri puta manji nego kad se koristi na Su-33 koji su raspoređeni u pomorskim bazama. Skakaonica usto stvara goleme probleme s masom. Procjenjuje se da je najveća moguća poletna masa Su-33 s Kuznjecova tek 29 940 kilograma. Avion plus 9400 kg goriva daje masu od 29 000 kg. Teoretski ostaje nosivost od 940 kg oružja, što nije točno jer se masi oružja mora pridodati i masi potkrilnih i podtrupnih nosača. Naravno, polijetanje pri najvećoj mogućoj masi krajnje je rizično. Stoga je uobičajena poletna masa za Su-33 s Kuznjecova tek 26 tona. To znači: ili jako malo naooružanja, ili jako malo goriva. Nepostojanje katapulte onemogućava uporabu letećih radara. Stoga je ta zadaća dodijeljena helikopteru Kamov Ka-31. Razvoj te letjelice, navodno uspješno, okončan je 1991., no serijska

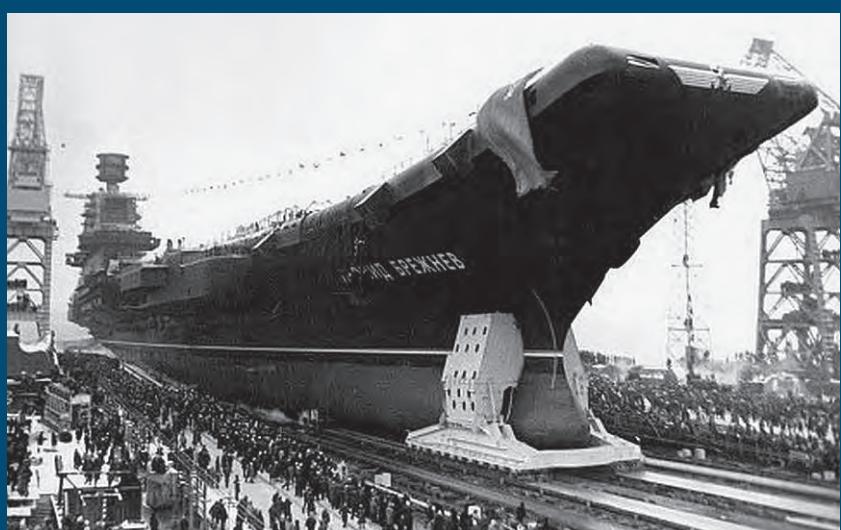

Foto: Wikimedia Commons

Foto: UK MOD / Crown copyright 2010 / LA(Phot) Simpson

proizvodnja nikad nije pokrenuta. Ruska ratna mornarica, prema aktualnim podacima publikacije World Air Forces, posjeduje stoga samo tri helikoptera, a dva su prototipna. Indija je u kolovozu 1999. naručila prva četiri Ka-31. Potom je Ka-31 naručila i kineska mornarica. Prema spomenutom izvoru, Kina ih danas ima devet, a Indija 14. Kako njegov radar otkriva objekte veličine lovačkog aviona tek na skromnoj udaljenosti od 100 do 150 km, indijska mornarica rabi ih za rano otkrivanje protubrodskih projektila koji lete na vrlo malim visinama, a sekundarno za ostale ciljeve.

GUSTI CRNI DIM

Svi nedostaci nosača i njegovih zrakoplova jasno su se pokazali tijekom ruske intervencije u Siriji 2016. godine. Admiral Kuznjecov krenuo je 15. listopada 2016. iz luke Severomorsk u Murmanskoj oblasti prema Siriji, gdje je trebao pomoći snagama bivšeg predsjednika Bašara al-Asada u ofenzivi na Alep. U pratnji je uz ratne brodove bio i oceanski tegljač, zlu ne trebalo. Flota je prošla kroz La Manche 21. listopada, izazivajući priličnu pažnju zapadnih medija. Nemali broj tvrdio je kako je Kuznjecov najbolji nosač zrakoplova na svijetu jer su sve njegove mane zapravo prednosti. Gibraltar su prošli 26. listopada, kraj Krete 3. studenog, a 14. studenog jedan od četiri ukrcana aviona MiG-29K završio je u moru. Avion je ostao bez goriva jer posada broda nije uspijevala popraviti arestere, tj. sustave koji s pomoću čelične užadi zaustavljaju avione koji slijeću na palubu. Istraga je pokazala da je zapovjednik letne skupine mogao spasiti avion da ga je uputio u zrakoplovnu bazu u Siriji. To nije učinio kako se ne bi doznao za kvar. Prvo borbeno djelovanje Kuznjecova bilo je 15. studenog 2016., kad je nekoliko Su-33 napalo ciljeve u Siriji. Borbena djelovanja aviona s Kuznjecova trajala su do 3. prosinca. A tad je, zbog novog kvara na aresteru, izgubljen jedan Su-33. Zbog toga je odlučeno da se svi avioni s Kuznjecova prebace u zrakoplovnu bazu Hmeimim. Nakon toga nije više imalo smisla da Kuznjecov ostane na Sredozemlju ispred Sirije, pa je početkom siječnja 2017. objavljeno da se vraća u Severomorsk. Onamo je, teškom mukom, uplovio 9. veljače. Nosač je cijelo vrijeme ispuštao gusti

KINESKI BRAT

Drugi nosač Projekta 1143.5, dakle, *brat* Admirala Kuznjecova, nikad nije bio dovršen u sovjetskim brodogradilištima. Nakon raspada SSSR-a, nastlijedila ga je Ukrajina, koja ga je 1998. prodala Kini. Pod nazivom Liaoning, dovršen je u ožujku 2011. u Kini, a njezinu je ratnoj mornarici predan 25. rujna 2012. Liaoning ima jednake probleme kao i Kuznjecov. Doduše, kineski je pogon zasad pouzdaniji. No kineska inačica Su-33 – avion J-15, još je gora od originala. U međuvremenu je Kina izgradila i drugi nosač prema modificiranom Projektu 1143.5 – Shandong. Oba su nosača označena kao školski.

Foto: Japan Ministry of Defense / Wikimedia Commons

Liaoning u plovidbi 2020. godine

crni dim, što je bio dokaz da je pogon u problemima. To se potvrdilo jer je gotovo odmah poslan u brodogradilište na remont i modernizaciju. No, nevolje nisu prestale: 30. listopada 2018. na letnu palubu pala je dizalica mase 70 tona. Kako je pala s visine od 330 metara, nanjela je priličnu štetu. Osim toga, suhi dok je potonuo pa je Kuznjecov morao biti prebačen u jedini preostali dostatno velik. Kad se remont počeo bližiti kraju, 12. studenog 2019. izbio je golemi požar. Počinjena šteta procijenjena je na 95 milijardi rubalja (tad je to bilo oko milijardu i pol dolara). U lipnju 2020. srušio se most na željezničkoj ruti koja povezuje Murmansku oblast s ostatkom Rusije. Posljedica toga bilo je znatno otežano dovoženje potrebnih dijelova. Kako su prioritet imali aktivni brodovi ratne mornarice, oprema za Kuznjecov nije dovožena sve do popravka mosta. Još jedan požar, nešto manji, poharao je Kuznjecov 22. prosinca 2022. Brod je konačno izvučen iz suhog doka 21. veljače 2023. i još se uvijek nalazi u završnom opremanju. Ako se i vrati u operativnu uporabu, bit će to još jedan politički projekt, tek toliko da ruska mornarica ima (barem jedan) nosač zrakoplova.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno do **20 kandidata**, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot.

Rok za podnošenje prijava je **11. travnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivanja na kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija u rujnu 2025.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16, 97/17 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij
- uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2025.

Kandidati koji su kao učenici 3. razreda srednje škole zadovoljili kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja tijekom 2024., u odabirnom postupku 2025. upućuju se na provjeru zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih kriterija za kadete – vojne pilote.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin", Zemunik Donji.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativan sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morph.hr> ili <https://vojnlpilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglasavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18.), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2025./2026. u status kadeta bit će primljeno **do pet kandidata** upisanih na prvu godinu sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija na:

SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

- sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.

Rok za podnošenje prijava je **9. svibnja 2025.**

Izrazi koji se koriste u javnom natječaju, a imaju rodno značenje, odnose se jednakno na muški i ženski spol.

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona / mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen 2003. godine ili poslije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivanja na kaznenu djelu navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.)
- da je upisan na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2025.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na

portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne boduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2025.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepopunjenošću upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morh.hr.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija.

Kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2025.

Tijekom školovanja kadeti ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.).

Nakon završenog sveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti će biti primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati mogu dobiti na telefonu referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima za poslove obrane.

CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI

Povijesna građevina u Svetvinčentu u unutrašnjosti Istre preživjela je stoljeća ratova, požara, sukobljenih vlasnika i promjena – te ostala jedinstvena i autentična, baš kao i njezina okolica

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

KAŠTEL MOROSINI

Dolazak u Svetvinčenat potvrdit će vam zašto je unutrašnjost Istre sve popularnija turistička destinacija, barem jednako interesantna kao i njezina morska obala. Ako ne volite puno voziti po manjim cestama, ne brinite se: nalazi se južno od Žminja i blizu Istarskog ipsilonata. Imo status općine i 245 stanovnika prema popisu iz 2021. Kao i mnoga druga manje poznata hrvatska mjesta, Svetvinčenat ima

iznimno dugu i bogatu povijest. Prva naselja datiraju još iz prapovijesti i antike, a današnji korijeni sežu mu najranije u VI. stoljeće. Internetska stranica Općine navodi da se tada na tom prostoru naselila zajednica benediktinaca iz Ravenne. Samostan je zabilježen 983. u ispravi rimsко-njemačkog cara Otona II. kao feud porečkog biskupa. Bio je podignut na prostoru crkvice sv. Vincenta (Vinka), po kojoj je mjesto

dobilo ime, a koja i danas stoji blizu glavnog mjesnog trga. Poznata je po freskama, prije svega po onima koje je krajem XIII. stoljeća naslikao majstor Ognobenus iz Trevisa. Car Oton umro je u Rimu od malarije iste godine u kojoj je on ili neki njegov pobočnik pisao o istarskom samostanu, navršivši tek 28 godina. Benediktinci su nastavili razvijati samostan, a sigurno je da su u tome

-GREMANE

imali i pomoć doseljenog stanovništva. Sigurno je i da su održavali kontakte s feudalcima iz bližih i daljih krajeva.

IZ RUKE U RUKU

Početkom XIII. stoljeća, a tijekom 1280. i službeno, jedna feudalna obitelj zagospodarila je Svetvinčenat – Sergijevci (Castropola) iz Pule. Pridjevak prezimenu dugovali su činjenici da su bili vlasnici pulske utvrde – *castrum Polae*. Dobro povezani s akvilejskim patrijarsima, koji su imali i vrhovnu civilnu vlast u najvećem dijelu Istre, desetljećima su baštinili veliku političku moć. Nju su, naravno, morali

**Danas je
Svetvinčenat jedna
od najatraktivnijih
povijesnih lokacija
ne samo u Istri
nego u cijeloj
Hrvatskoj**

učvršćivati i vojno. Kad su preuzeeli Svetvinčenat, urbano središte kraja postala je njihova utvrđena upravna građevina. No mnogih idućih godina i stoljeća, Istra je bila poprište interesnih sukoba brojnih moćnika. Stoga je i Svetvinčenat bio dijeljen ili prelazio iz ruke u ruku – od Sergijevaca, prema Morosinijima i Krotendorfima, pa opet do porečkih biskupa. U takvim scenarijima često se događalo da zgrada

CRTICE IZ HRVATSKE POVIJESTI

njegovih gospodara bude manje ili više oštećena.

Morosiniji su bili bogata mletačka patricijska obitelj. Potkraj XV. stoljeća, kad je Venecija već bila potpuno zavladala Istrom, uspjeli su temeljito obnoviti, zapravo promijeniti utvrdu, pa i cijelo mjesto. Naime, Svetvinčenat je prije tog građevinskog pothvata službeno bio nazivan selom (*villa*), a nakon njega kaštelom (*castello*), tj. urbanim naseljem. Utvrda je postala *prototip* renesansnog kaštela – konstruirana je tako da služi za stanovanje i gospodarske aktivnosti, ali itekako čuvajući i svoju obrambenu funkciju. Njom je upravljao kapetan, imala je oružarnicu te glavnu nadzornu kulu sa zvonom za uzbunu. Mogla je smjestiti oko 200 vojnika. Osnove koje su postavili Morosiniji vidljive su i danas. U XVI. stoljeću gospodstvo preuzimaju Grimaniji, još jedna istaknuta venecijanska obitelj. Kaštel zahvaća 1586. godine veliki požar, ali temeljito ga obnavlja Marino Grimanji (1532. – 1605.). Poslije vjerojatno neće imati puno vremena za brigu o Svetvinčentu jer 1595. postaje mletački dužd, ali *uskače* obitelj. No, mira nemaju. Tijekom 1615. izbio je veliki sukob Venecije i Austrije, tzv. Uskočki rat ili Rat za Gradišku. Austrijanci su uspjeli spaliti Svetvinčenat, ali izgleda da je Kaštel izdržao i postao važno sjedište venecijanske vojske.

OTKRIVENI POLUOTOK

Moć Grimanija nad Svetvinčentom i Kaštelom dokinuta je zajedno s padom Mletačke Republike 1797. godine, a u praksi i feudalna uprava. Stanovnici opet ulaze u razdoblje čestih promjena, vrhovnu upravu imaju Francuzi, Austrijanci, Talijani... Sve se stabilizira nakon Napoleonova pada – Habsburgovci definitivno postaju gospodari Istre, a formalni vlasnici Grimaniji 1840. godine Kaštel prodaju Porečkoj biskupiji. Već je tad najvjerojatnije bio bez stanovnika i zapušten, a tu i tamo netko bi ga pokušao obnoviti. Najveće promjene dogodile su se nakon 1932., kad ga preuzima Općina i poduzima radove koji uvelike mijenjaju njegovu unutrašnjost. Kritičari kažu da su ti potezi jako narušili povjesni izgled

Kaštela. Sigurno je da mu je jako naštetio požar tijekom Drugog svjetskog rata. U desetljećima koja su slijedila velika građevina uglavnom je bila prepustena propadanju, a tek bi se ponekad javio pokušaj ili inicijativa za obnovu.

Nakon teških godina Domovinskog rata i blistave pobjede, Hrvatska se u novom tisućljeću polako počela vraćati u vrh turističkih odredišta Europe. Neka su od njih bila prava otkrića. Među njima svakako je unutrašnjost Istre, a Svetvinčenat je pravi primjer. Zahvaljujući poduzetnosti svojeg marljivog stanovništva, mjesto se sve više počelo pojavljivati u turističkim, ali i kulturno-umjetničkim vijestima

izvanredna te
bogata povijest i
tradicija, a najviše
sačuvanost
originalnog izgleda
mjesta, nisu
nedostaci nego
velike prednosti

i publikacijama. Primjerice, od 2000. u njemu se održava međunarodni Festival plesa i neverbalnog kazališta. Iako više-manje golih zidina, građevina današnjeg službenog naziva Kaštel Morosini-Grimani zajedno je s drugim lokacijama u Svetvinčentu bila iznimno atraktivna pozornica za umjetnike iz cijelog svijeta. Postalo je jasno: izvanredna te bogata povijest i tradicija, a najviše sačuvanost originalnog izgleda mjesta, nisu nedostaci nego velike prednosti. Kaštel je preživio mnoga stoljeća ratova, požara, sukobljenih vlasnika i promjena, a ostao jedinstven te autentičan, baš kao i njegova okolica. Glavni gradski trg, na kojem su i

**Glavni gradski
trg, na kojem
su i glavna
vrata dvorca,
domaći nazivaju
Placa, a i on je
uvelike sačuvao
svoj povijesni,
renesansni štih**

glavna vrata dvorca, domaći nazivaju Placa, a i on je uvelike sačuvao svoj povijesni, renesansni štih.

OŽIVJELE KULE I ZIDINE

No, preostala je još jedna stvar – prava obnova Kaštela, uz standarde koji će sačuvati njegovu autentičnost. Ona se 2000-ih počela i ostvarivati uz potporu Ministarstva kulture RH, Istarske županije i talijanske regije Veneta. Tijekom 2008. započela je statička sanacija Aneksa palače, a onda su izrađene medukatne konstrukcije i krov. Važan je bio i projekt Revitas, kojim je počela obnova kvadratne kule, stubišta na južnom zidu i prizemlja Aneksa. Ključan pothvat bio je program KulTERRA – Revitalizacija istarskih kaštela Morosini-Grimani i Petrapilosa. Započeo je 2016. te završio 1. srpnja 2020., a najvećim je dijelom financiran bespovratnim sredstvima Europske unije. Tim je projektom u funkciju stavljeno pet etaža palače. Danas je svaka od njih namijenjena za određenu aktivnost: degustacijsko-prodajni prostor, galerija, multimedije izložbe, kongresni centar i sala za vjenčanja, te na samom vrhu kapetanova soba. U palači je i Zbirka starog oružja Ferlin. Ukratko, obnovljeni dvorac, njegove kule i visoke zidine opet su vrlo živi. Danas je Svetvinčenat jedna od najatraktivnijih povijesnih lokacija ne samo u Istri nego u cijeloj Hrvatskoj.

**Utvrdom je
upravljao
kapetan, a imala
je oružarnicu te
glavnu nadzornu
kulu sa zvonom za
uzbunu**

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA

U školskoj godini 2025./2026. Ministarstvo obrane dodijelit će do 500 stipendija redovitim učenicima srednjih škola za mesta vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske:

1. učenicima srednjih škola za zanimanje zrakoplovni tehničar:

- do 16 stipendija učenicima trećih razreda Zrakoplovne tehničke škole Rudolf Perešina Velika Gorica i Tehničke škole Zadar (mjesto službe: Velika Gorica ili Zemunik Donji)

2. učenicima trogodišnjih srednjih strukovnih škola:

- do 245 stipendija učenicima drugih i trećih razreda svih usmjerenja (mjesto službe: Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin)
- do 30 stipendija učenicima drugih i trećih razreda kemijskog usmjerenja (mjesto službe: Knin, Velika Gorica)
- do 25 stipendija učenicima drugih i trećih razreda strojarskog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)
- do 10 stipendija učenicima drugih i trećih razreda elektrotehničkog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Knin, Orebic, Petrinja, Pula, Slunj)
- do 70 stipendija učenicima drugih i trećih razreda, vozač motornog vozila za upravljanje m/v C kategorije (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

3. učenicima četverogodišnjih srednjih škola:

- do 100 stipendija učenicima drugih, trećih i četvrtih razreda tehničkog usmjerenja i gimnazija (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Orebic, Petrinja, Pula, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

4. učenicima petogodišnjih srednjih medicinskih škola:

- do četiri stipendije učenicima trećih i četvrtih razreda, medicinska sestra / tehničar (mjesto službe: Zagreb).

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesečnu stipendiju za vojne stipendiste – učenike u sljedećim iznosima:

- 2. razred srednje škole – 100,00 eura
- 3. razred srednje škole – 120,00 eura
- 4. i 5. razred srednje škole – 150,00 eura.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati – učenici srednjih škola mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja putem Prijavnog obrasca za stipendiranje učenika srednjih škola. Uz Prijavni obrazac kandidati trebaju ispuniti Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa kandidati mogu preuzeti na web-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (Karijera i MORH-u/Natječaji i oglasi).

Prijavu za dodjelu stipendija podnose punoljetni učenici osobno, a za maloljetne učenike roditelj odnosno skrbnik.

Rok za podnošenje prijava je **30. rujna 2025.**

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti učenik srednjih škola za koje je Ministarstvo obrane objavilo javni poziv
- opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nije pravomočno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, učenici koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene pregledne u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- presliku svjedodžbe kojom se dokazuje opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- dokument kojim se dokazuje upis u razred za koji se dodjeljuju stipendije
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate – učenike srednjih škola na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati – učenici koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiraju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog srednjoškolskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiraju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2029. godini.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednakno na muški i ženski spol.

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesecnu stipendiju za vojne stipendiste – studente u sljedećim iznosima:

- 1. godina studija – 300,00 eura
- 2. godina studija – 400,00 eura
- 3. godina studija – 500,00 eura
- 4. godina studija – 600,00 eura
- 5. godina studija – 700,00 eura.

Kandidati se mogu prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem prijavnog obrasca za stipendiranje studenata koji se može preuzeti na web-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (*Karijera u MORH-u/Natječaji i oglasi*).

Rok za podnošenje prijava je 31. listopada 2025.

Uvjeti koje kandidati moraju ispunjavati:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomočno osuđivani za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1.

podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene pregledе u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati se prijavljuju, odnosno dostavljaju dokaze o ispunjavanju uvjeta u propisanom roku elektronički na adresu e-pošte: prijam_dvs@morh.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati Ugovor o stipendiraju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog akademskog obrazovanja, na temelju Ugovora o stipendiraju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

TRENUTAK SJEĆANJA

Spomenik pогinulim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata 1991. – 1995., kako je službeno nazvan taj memorijalni kompleks, sastoji se od velikog platoa s otvorenim oltarom i nišama u kojima je kip Majke Božje i srca za branitelje, te visokog betonskog križa koji bdi nad cijelim zaljevom

MEMORIJALNI KOMPLEKS **MALAČKA**

Spomen-obilježje pогinulim hrvatskim braniteljima na Malačkoj iznad Kaštelskog zaljeva kao trajan putokaz ponosno bdi nad gradom, čuvajući sjećanje na one koji su dali život za neovisnu i slobodnu Hrvatsku

PRIPREMIO
Željko Stipanović

FOTO
Tomislav Brandt

TRENUTAK SJЕĆANJA

Grad Kaštela i općine Kaštelanske zagore davne su 1999. godine na Malačkoj iznad kapelice blaženom kardinalu Alojziju Stepincu podigli spomenik u znak sjećanja na 58 poginulih branitelja s tog područja.

Spomenik poginulim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata 1991. – 1995., kako je službeno nazvan taj memorijalni kompleks, sastoji se od velikog platoa s otvorenim oltarom i nišama u kojima je kip Majke Božje i srca za branitelje, te visokog betonskog križa koji bdi nad cijelim zaljevom. Do platoa vodi križni put, sastavljen od križeva s imenima poginulih branitelja. Na početku staze, desno od ulaza u memorijalni kompleks, nalazi se kapela blaženog Alojzija Stepinca.

"Kao što križ funkcioniра kao univerzalan znak žrtve i stradanja, popraćen emotivnim nabojem i osjećajem poniznosti i pobožnosti onih koji se klanjaju i njemu i žrtvama koje simbolizira, tako kocka u nacionalnom kontekstu spaja povijesna određenja sa suvremenim vizualnim nastojanjima stvaranja znaka s kojim se sredinom identificira. Na mnogim je spomen-obilježjima, od onih najjednostavnijih koja su nastala na inicijativu članova obitelji ili udruga, pa sve do kiparskih i arhitektonskih rješenja, kocka sastavni dio cjeline. Ona može funkcionirati kao svojevrstan oltar u otvorenom prostoru, kao što je to primjer na brdu Malačka iznad Kaštela, kod stare ceste za Lećevicu, gdje je 1999. godine izgrađen monumentalni betonski križ. Do njega vodi pristupni kameni put uz koji je pri vrhu imitacija stepenastog suhozida na jednom mjestu proširena u zaobljenu 'apsidu' u kojoj je bijela kamenka kocka – oltar" (Sandra Križić Roban – Institut za povijest umjetnosti, Zagreb).

S prijevoja se lijepo vidi velik dio srednje Dalmacije, od otoka Sveca do Biokova, te dio Zagore do Dinare. Na prijevoju su i dva planinarska doma te je cijeli lokalitet iznimno posjećen.

Kao što križ funkcioniра као univerzalan znak žrtve i stradanja, popraćen emotivnim naboјem i osjećajem poniznosti i pobožnosti onih koji se klanjaju i njemu i žrtvama koje simbolizira, tako kocka u nacionalnom kontekstu spaja povijesna određenja sa suvremenim vizualnim nastojanjima stvaranja znaka s kojim se sredina identificira (Sandra Križić Roban)

KUNA

HS

EXPECT THE BEST

NASTAVLJAMO
TRADICIJU...